

شماره چاپ: ۱۷۱۲

دوره دهم - سال چهارم

شماره ثبت: ۶۸۷

تاریخ چاپ: ۱۳۹۸/۹/۱۸

بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور ۴۵. بخش هوا و فضا

معاونت پژوهش‌های زیربنایی و امور تولیدی

دفاتر: مطالعات زیربنایی

مطالعات انرژی، صنعت و معدن

کد موضوعی: ۲۵۰

شماره مسلسل: ۱۶۸۴۲

دی‌ماه ۱۳۹۸

به نام خدا

فهرست مطالب

۱.....	چکیده
۱.....	مقدمه
۲.....	فصل اول - نمای کلی اعتبارات بخش هوافضا در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹.....
۲.....	۱. اعتبارات برنامه‌ای دستگاه‌های مرتبط با حوزه فضایی.....
۶.....	۲. اعتبارات برنامه‌ای دستگاه‌های مرتبط با حوزه هوایی.....
۱۰.....	۳. بررسی تخصیص اعتبارات از محل بودجه عمومی سال ۱۳۹۷ در حوزه هوانوردی.....
۱۱.....	۴. سایر اعتبارات برنامه‌ای دستگاه‌های مرتبط با بخش هوافضا.....
۱۲.....	۵. نمای کلی اعتبارات بخش هوافضا.....
۱۳.....	فصل دوم - درآمدهای پیش‌بینی شده از فعالیت‌های بخش هوافضا.....
۱۳.....	۱. درآمدهای پیش‌بینی شده دستگاه‌های مرتبط با بخش هوافضا.....
۱۶.....	۲. نمای کلی درآمدهای پیش‌بینی شده در بخش هوافضا.....
۱۷.....	فصل سوم - بودجه شرکت‌های دولتی حوزه هوافضا.....
۲۰.....	فصل چهارم - بررسی تبصره‌های ماده‌واحد بخش هوافضا در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹.....
۲۱.....	فصل پنجم - بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ از منظر حقوقی.....
۲۴.....	جمع‌بندی، نتیجه‌گیری و پیشنهادها.....
۲۶.....	پیوست.....
۳۸.....	منابع و مأخذ.....

بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور ۴۵. بخش هوا و فضا

چکیده

مجموع اعتبارات برنامه‌ای حوزه فضایی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ حدود ۱,۶۸۶,۳۳۴ میلیون ریال است که این رقم در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۳۹۸ در حدود ۱۸/۹ درصد کاهش داشته است. مجموع اعتبارات برنامه‌ای حوزه هوایی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ بالغ بر ۲,۰۱۸,۳۵۸ میلیون ریال است که این رقم نسبت به سال گذشته حدود ۵/۵ درصد افزایش دارد. به‌طور کلی مجموع اعتبارات بخش هوافضای کل کشور در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ با رقم ۳,۷۳۴,۶۹۲ میلیون ریال، حدود ۵ درصد نسبت به سال گذشته کاهش داشته و حدود ۰/۰۸ درصد از کل بودجه عمومی دولت در سال ۱۳۹۹ را به‌خود اختصاص داده است. در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ درآمد کل حاصل از فعالیت‌های مرتبط با بخش هوافضا رقم ۳,۷۹۲,۰۱۷ میلیون ریال پیش‌بینی شده است. این رقم نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۸ حدود ۲۵ درصد افزایش داشته است. در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ تعداد ۱۰ بنگاه دولتی در بخش هوافضا ذکر شده است که ذیل وزارت راه و شهرسازی و وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح می‌باشند. مجموع ۵۰ درصد سود ویژه‌ای که این شرکت‌ها به دولت می‌پردازند رقم ۲,۰۸۷,۰۱۷ میلیون ریال است که این رقم نسبت به سال گذشته ۱۴۷ درصد افزایش داشته است.

مقدمه

به‌طور کلی بخش هوافضای کشور، شامل همه نهادها و عواملی است که به‌نحوی در امر شناسایی و بهره‌برداری از هوافضا جهت کاربردهایی نظیر فعالیت‌های رسانه‌ای و مخابراتی، تصویربرداری و حمل‌ونقل مشارکت دارند. فعالیت‌های بخش یادشده حوزه‌های آموزش و پژوهش، اکتساب و توسعه فناوری، فعالیت‌های صنعتی و ارائه خدمات را دربرمی‌گیرد. به‌دلیل سرعت بالای تحولات فناورانه و کم بودن فاصله تحقیقات تا پیاده‌سازی صنعتی، می‌توان بخش هوافضا را دانش‌بنیان دانست. مهم‌ترین نهادهای سیاستگذار و اجرایی کشور در بخش هوافضای غیردفاعی عمدتاً وزارتخانه‌های راه و شهرسازی، وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، علوم،

تحقیقات و فناوری می‌باشند. در حوزه هوایی عمدتاً موضوعات مرتبط با ساخت، تولید و تأمین تجهیزات برعهده وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و موضوعات مرتبط با حمل‌ونقل هوایی و خدمات، شامل بخش‌های حاکمیتی، نظارتی و تصدی‌گری برعهده وزارت راه و شهرسازی است. در وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، سازمان صنایع هوافضای نیروهای مسلح و همچنین سازمان صنایع هوایی نیروهای مسلح به‌عنوان شرکت مادر تخصصی وابسته به وزارتخانه در این راستا فعالیت دارند. همچنین این سازمان دارای زیرمجموعه‌های شرکت صنایع هواپیمایی ایران (صها)، شرکت پشتیبانی و نوسازی هلیکوپترهای ایران (پنها)، شرکت صنایع هواپیماسازی ایران (هسا)، شرکت صنایع هوایی قدس و شرکت طراحی و ساخت موتورهای هوایی است.^۱

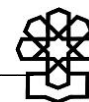
در گزارش حاضر در فصل اول به بررسی اعتبارات برنامه‌ای و سایر اعتبارات مرتبط در بخش هوافضا پرداخته و پس از آن کل اعتبارات بخش هوافضا و درصد آن از اعتبارات بودجه عمومی کشور محاسبه می‌شود. در فصل دوم، درآمدهای پیش‌بینی شده دستگاه‌های بخش هوافضا مورد بررسی قرار می‌گیرد. در فصل سوم، بودجه شرکت‌های دولتی بخش هوافضا تحلیل و در فصل چهارم بررسی تبصره‌های ماده‌واحد بخش هوافضا در لایحه بودجه ۱۳۹۹ مورد ارزیابی قرار می‌گیرد و در فصل پنجم، بودجه بخش هوافضای کشور از منظر غیراعتباری و تطبیق با احکام بالاسری ارزیابی می‌شود. این گزارش با جمع‌بندی و ارائه پیشنهادهایی درخصوص بودجه بخش هوافضا در سال ۱۳۹۹ به پایان می‌رسد.

فصل اول - نمای کلی اعتبارات بخش هوافضا در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹

۱. اعتبارات برنامه‌ای دستگاه‌های مرتبط با حوزه فضایی

کل اعتبارات حوزه فضایی کشور در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ بالغ بر ۱,۶۸۶,۳۳۴ میلیون ریال است که از این رقم ۱,۲۷۸,۴۳۴ میلیون ریال مجموع اعتبارات هزینه‌ای و ۴۰۷,۹۰۰ میلیون ریال مجموع اعتبارات تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای است. در جدول ۱ سرجمع اعتبارات برنامه‌ای دستگاه‌های مرتبط با حوزه فضایی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ و قانون بودجه سال ۱۳۹۸ مقایسه شده است.

۱. شایان ذکر است خروجی‌های سازمان هوافضای نیروهای مسلح و صنایع هوایی نیروهای مسلح و صنایع وابسته، مصارف مشترک در حوزه‌های دفاعی و غیردفاعی دارند که با توجه به تمرکز یکی از محورهای این گزارش درخصوص درآمدها و اعتبارات در حوزه ساخت و تولید صنایع هوافضایی، تمام بودجه این سازمان و صنایع وابسته در بررسی لایحه بودجه بخش هوافضای سال ۱۳۹۹ لحاظ شده است.

جدول ۱. اعتبارات برنامه‌های دستگاه‌های حوزه فضایی در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ و لایحه بودجه سال ۱۳۹۹

(میلیون ریال)

شماره برنامه	شرح دستگاه، برنامه و فعالیت	قانون سال ۱۳۹۸			لایحه سال ۱۳۹۹		
		هزینه‌ای	تملك‌دارایی‌های سرمایه‌ای	جمع ۱۳۹۸	هزینه‌ای	تملك‌دارایی‌های سرمایه‌ای	جمع ۱۳۹۹
۱-۱۴۹۰۰۰	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات (بخش فضایی)	۱۹۵،۰۱۶	۰	۱۹۵،۰۱۶	۲۹۹،۹۹۶	۰	۲۹۹،۹۹۶
۲-۱۴۹۰۰۰	پژوهشگاه فضایی ایران	۱،۱۹۰،۰۰۰	۶۲،۰۰۰	۱،۲۵۲،۰۰۰	۵۱۶،۲۴۰	۸۸،۰۰۰	۶۰۴،۲۴۰
۶-۱۴۹۰۰۰	سازمان فضایی ایران	۱۸۲،۶۵۰	۲۱۹،۵۵۰	۴۰۲،۲۰۰	۲۶۱،۹۸۸	۲۷۴،۹۰۰	۳۳۶،۸۸۸
۱-۱۱۳۵۰۶	پژوهشگاه هوافضا	۱۹۰،۰۰۰	۴۱،۰۰۰	۲۳۱،۰۰۰	۲۰۰،۲۱۱	۴۵،۰۰۰	۲۴۵،۲۱۱
	جمع کل	۱،۷۵۷،۶۶۶	۳۲۲،۵۵۰	۲،۰۸۰،۲۱۶	۱،۲۷۸،۴۳۴	۴۰۷،۹۰۰	۱،۶۸۶،۳۳۴

مأخذ: پیوست‌های ۱ و ۴ لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ و قانون بودجه سال ۱۳۹۸.

در اعتبارات برنامه‌های لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ ردیف‌های اعتبارات برنامه‌های حوزه فضایی ذیل اعتبارات برنامه‌های وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری است. با توجه به جدول ۱ می‌توان گفت که مجموع اعتبارات بخش فضایی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ بالغ بر ۱،۶۸۶ میلیارد ریال است که این رقم نسبت به سال گذشته در حدود ۱۸/۹ درصد کاهش داشته است. در نمودار ۱ اعتبارات هزینه‌ای، تملك‌دارایی‌های سرمایه‌ای و مجموع دستگاه‌های فضایی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ با یکدیگر مقایسه شده است.

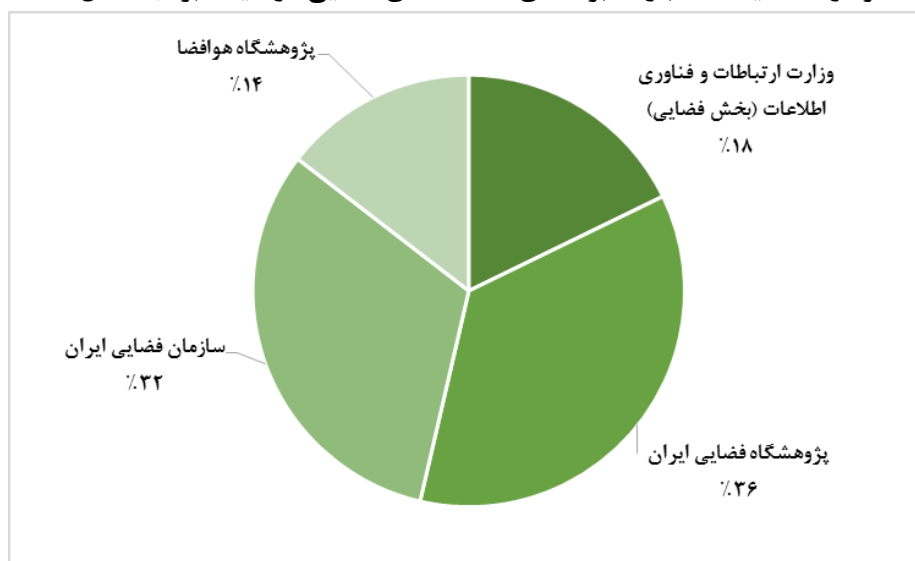
نمودار ۱. مقایسه اعتبارات هزینه‌ای، تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای و مجموع

هریک از دستگاه‌های فضایی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ (میلیون ریال)

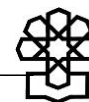

همچنین نمودار ۲ سهم هر یک از دستگاه‌های حوزه فضایی از بودجه عمومی حوزه فضایی کشور را نشان می‌دهد.

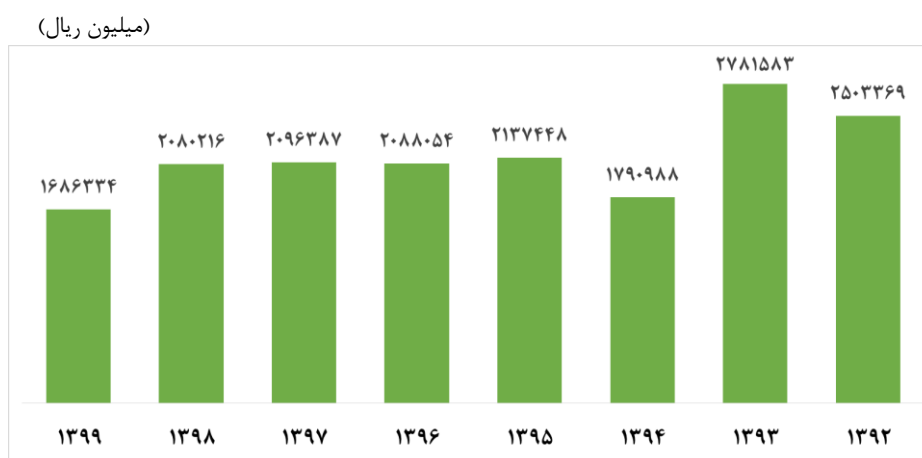
نمودار ۲. مقایسه اعتبارات برنامه‌ای دستگاه‌های فضایی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹

چنانکه مشاهده می‌شود پژوهشگاه فضایی ایران و سپس سازمان فضایی ایران بیشترین سهم را از اعتبارات این بخش دارند. در نمودار ۳ مجموع اعتبارات برنامه‌ای حوزه فضایی کشور از سال‌های ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۹ با یکدیگر مقایسه شده است و جدول ۲ درصد رشد حوزه فضایی کشور را در این سال‌ها نشان می‌دهد.

نمودار ۳. اعتبارات برنامه‌های حوزه فضایی در قانون بودجه سال‌های ۱۳۹۲-۱۳۹۸
و لایحه بودجه سال ۱۳۹۹

جدول ۲. درصد تغییر اعتبارات برنامه‌های حوزه فضایی از سال ۱۳۹۹ تا ۱۳۹۲

سال	مجموع اعتبارات برنامه‌های حوزه فضا (میلیون ریال)	درصد تغییر
۱۳۹۲	۲,۵۰۳,۳۶۹	—
۱۳۹۳	۲,۷۸۱,۵۸۳	۱۱
۱۳۹۴	۱,۷۹۰,۹۸۸	-۳۶
۱۳۹۵	۲,۱۳۷,۴۴۸	۱۹
۱۳۹۶	۲,۰۸۸,۰۵۴	-۲
۱۳۹۷	۲,۰۹۶,۳۸۷	۰/۴
۱۳۹۸	۲,۰۸۰,۲۱۶	-۰/۸
۱۳۹۹	۱,۶۸۶,۳۳۴	-۱۸/۹

با توجه به جدول ۱ اعتبارات برنامه‌های دستگاه‌های بخش فضایی در موارد ذیل قابل توجه است:

- مجموع اعتبارات پژوهشگاه فضایی ایران در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ بالغ بر ۶۰۴ میلیارد ریال است که در مقایسه با مورد مشابه سال گذشته بیش از ۵۱ درصد کاهش داشته است.
- مجموع اعتبارات سازمان فضایی ایران در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کشور بالغ بر رقم ۵۳۶ میلیارد ریال است که در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۳۹۸ حدود ۳۳ درصد افزایش داشته است.
- مجموع اعتبارات پژوهشگاه هوافضا ذیل وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ بالغ بر ۲۴۵ میلیارد ریال است که این رقم نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۸ در حدود ۶ درصد افزایش یافته است.

شایان ذکر است جزئیات ردیف‌های برنامه‌های و فعالیت‌های آنها در جدول ۱۲ این گزارش پیوست شده است.

۲. اعتبارات برنامه‌های دستگاه‌های مرتبط با حوزه هوایی

کل اعتبارات حوزه هوایی کشور در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ بالغ بر ۲,۰۱۸,۳۵۸ میلیون ریال است که از این مقدار رقم ۱,۱۳۲,۳۵۵ میلیون ریال آن مجموع اعتبارات هزینه‌ای و ۸۸۶,۰۰۳ میلیون ریال آن مجموع اعتبارات تملک‌داری‌های سرمایه‌ای است. همچنین مجموع اعتبارات حوزه هوایی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۸ حدود ۵/۵ درصد رشد داشته است. در جدول ۳ سرجمع اعتبارات برنامه‌های دستگاه‌های مرتبط با حوزه هوایی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ و قانون بودجه سال ۱۳۹۸ مقایسه شده است.

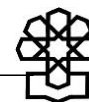
جدول ۳. اعتبارات برنامه‌های دستگاه‌های حوزه هوایی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ و قانون بودجه سال ۱۳۹۸

(میلیون ریال)

شماره دستگاه اجرایی	شماره برنامه	شرح دستگاه، برنامه و فعالیت	قانون سال ۱۳۹۸			لایحه سال ۱۳۹۹			درصد رشد
			جمع ۱۳۹۸	تملك‌داری‌های سرمایه‌ای	هزینه‌ای	جمع ۱۳۹۹	تملك‌داری‌های سرمایه‌ای	هزینه‌ای	
۱۵۳۰۰۰	۸	سازمان هواپیمایی کشوری	۹۵۰,۰۰۳	۳۸۰,۰۰۳	۶۰۰,۰۰۰	۱,۰۲۶,۰۰۳	۴۲۶,۰۰۳	۰	۸
۲۸۰۵۲۰		شرکت فرودگاه‌ها و ناوبری هوایی ایران	۳۴۲,۰۰۰	۳۴۲,۰۰۰	۰	۳۵۶,۰۰۰	۳۵۶,۰۰۰	۰	۴/۱
۱۱۱۳۰۰	۲	سپاه حفاظت	۱۲۰,۰۰۰	۰	۰	۶۳,۴۸۳	۰	۰	-۴۷/۱
۱۱۱۱۰۰	۹	شرکت سهامی صنایع هواپیماسازی ایران - هسا- از جمله زیرساخت تولید هواپیمای تجاری	۱۴,۰۰۰	۱۴,۰۰۰	۰	۱۴,۰۰۰	۱۴,۰۰۰	۰	۰
۱۵۳۰۰۰	۹	مرکز آموزش عالی هوانوردی و فرودگاهی کشور	۱۸۳,۷۸۷	۱۵,۰۰۰	۲۳۰,۰۰۰	۲۵۰,۰۰۰	۲۰,۰۰۰	۰	۳۶
۱۱۱۱۰۰	۱۰	سازمان صنایع هوایی نیروهای مسلح	۱۴,۰۰۰	۱۴,۰۰۰	۰	۲۰,۰۰۰	۲۰,۰۰۰	۰	۴۲/۹
۱۰۲۵۰۰	۱۱	سازمان نقشه‌برداری کشور- نگهداری و تعمیر هواپیما و کشتی (۱)	۲۳۸,۸۷۲	۰	۲۳۸,۸۷۲	۲۳۸,۸۷۲	۰	۰	۰
۱۵۳۰۰۰	۱۶	شرکت شهر فرودگاهی امام خمینی (ره)	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۰	۵۰,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	۰	۰
جمع کل			۱,۹۱۲,۶۶۲	۸۱۵,۰۰۳	۱,۰۹۷,۶۵۹	۲,۰۱۸,۳۵۸	۸۸۶,۰۰۳	۱,۱۳۲,۳۵۵	۵/۵

مأخذ: پیوست‌های ۱ و ۴ لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ و قانون بودجه سال ۱۳۹۸.

توضیح: با توجه به اینکه ردیف برنامه‌های ۱۰۰۲۰۰۶۰۰۰ در ردیف جدید ۱۰۰۲۱۰۹۰۰۵ ادغام شده است، امکان احصای دقیق بودجه بخش هوافضا در این دستگاه مقدور نیست و بنابه اقتضای بودجه سال قبل ملاحظه شده است.

گفتنی است جزئیات ردیف‌های برنامه‌ای و فعالیت‌های حوزه هوایی در جدول ۱۳ همین گزارش پیوست شده است. در نمودار ۴ اعتبارات هزینه‌ای، تملک‌داری‌های سرمایه‌ای و مجموع دستگاه‌های حوزه هوایی و هوانوردی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ با یکدیگر مقایسه شده است.

نمودار ۴. مقایسه اعتبارات هزینه‌ای، تملک‌داری‌های سرمایه‌ای و مجموع

(میلیون ریال)

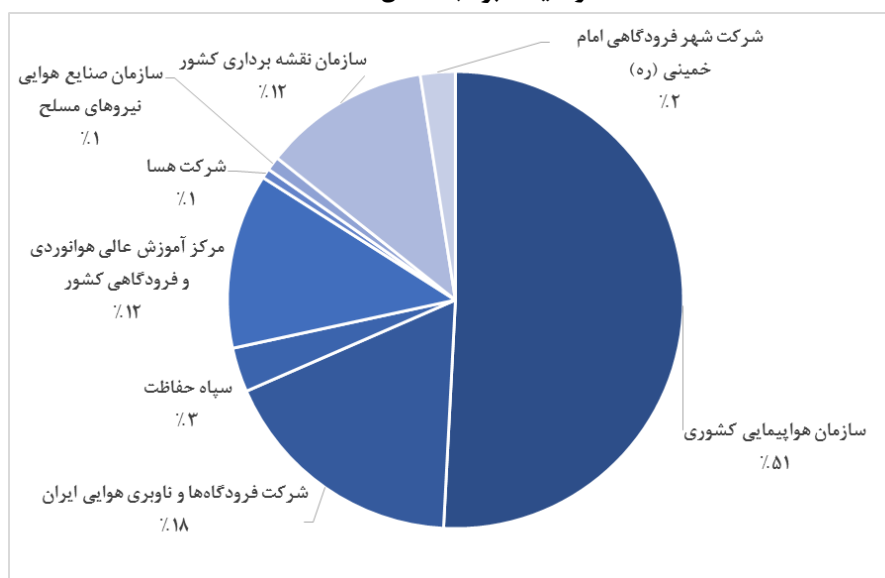
دستگاه‌های هوایی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹

همچنین نمودار ۵ سهم هریک از دستگاه‌های حوزه هوایی از بودجه عمومی کشور را نشان می‌دهد.

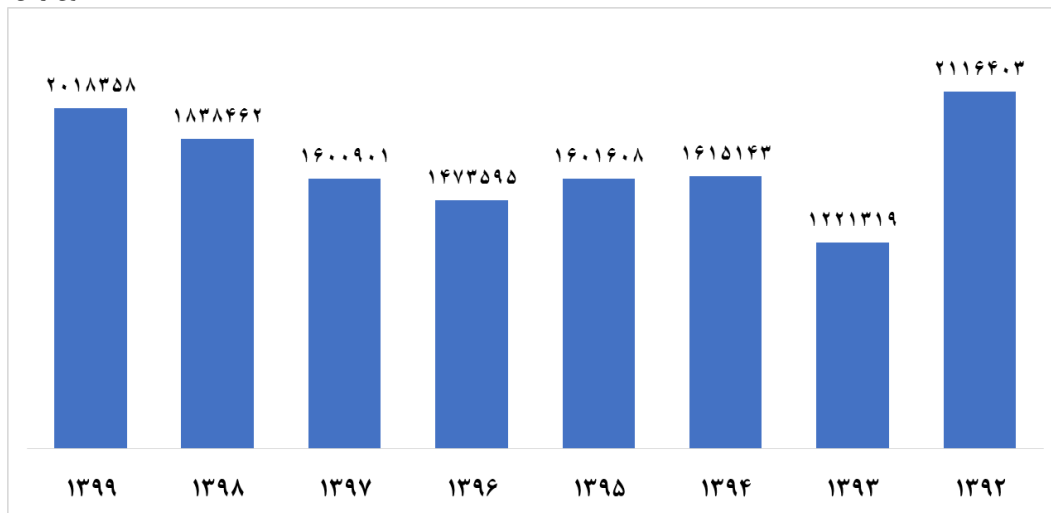
نمودار ۵. مقایسه درصد اعتبارات برنامه‌ای دستگاه‌های حوزه هوایی

در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹

همان‌طور که مشاهده می‌شود بیشترین سهم از حوزه هوایی به سازمان هواپیمایی کشوری تعلق دارد. در نمودار ۶ روند اعتبارات برنامه‌ای و جدول ۴، درصد رشد حوزه هوایی کشور در قانون سال ۱۳۹۲ و ۱۳۹۸ لایحه بودجه تا سال ۱۳۹۹ نمایش داده شده است.

نمودار ۶. اعتبارات برنامه‌ای حوزه هوایی از قانون بودجه سال‌های ۱۳۹۲-۱۳۹۸ و لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ (میلیون ریال)

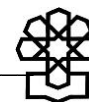

جدول ۴. درصد تغییر اعتبارات برنامه‌ای حوزه هوایی از سال‌های ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۹

سال	اعتبارات برنامه‌ای حوزه هوایی (میلیون ریال)	درصد تغییر
۱۳۹۲	۲,۱۱۶,۴۰۳	-
۱۳۹۳	۱,۲۲۱,۳۱۹	-۴۲
۱۳۹۴	۱,۶۱۵,۱۴۳	۳۲
۱۳۹۵	۱,۶۰۱,۶۰۸	-۰/۸
۱۳۹۶	۱,۴۷۳,۵۹۵	-۸
۱۳۹۷	۱,۶۰۰,۹۰۱	۹
۱۳۹۸	۱,۸۳۸,۴۶۲	۱۵
۱۳۹۹	۲,۰۱۸,۳۵۸	۵/۵

با توجه به جدول ۳، اعتبارات برنامه‌ای دستگاه‌های بخش هوایی و هوانوردی در موارد ذیل قابل توجه است:
- مجموع اعتبارات سازمان هواپیمایی کشوری در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ بالغ بر ۱,۰۲۶ میلیارد ریال است که این رقم نسبت به سال گذشته در حدود ۸ درصد افزایش داشته است.

- نظر به بند «۲» ماده (۵۳) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، به‌منظور ارتقای ایمنی و کیفیت خدمات حمل‌ونقل هوایی، ناوبری هوایی و فرودگاهی، اعتبارات سازمان هواپیمایی کشوری (هزینه‌ای و سرمایه‌ای) از محل درآمدهای اختصاصی، کمک‌ها و سایر درآمدها براساس تعرفه مصوب

شورای عالی هواپیمایی با رعایت مواد (۳۸) و (۳۹) قانون محاسبات عمومی کشور وصول و تأمین می‌شود. از این رو تمام سهم اعتبارات هزینه‌ای سازمان هواپیمایی کشوری در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ مربوط به اعتبارات هزینه‌ای اختصاصی است که از مجموع ۴۲۶,۰۰۳ میلیون ریال اعتبارات تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای، مبلغ ۴۲۶,۰۰۰ میلیون ریال به اعتبارات تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای اختصاصی و مبلغ ۳ میلیون ریال به اعتبارات تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای (عمومی) تعلق دارد. شایان ذکر است جابه‌جایی اعتبار از ستون اعتبارات هزینه‌ای اختصاصی به ستون تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای اختصاصی با تأیید سازمان برنامه و بودجه کشور مجاز است. در ضمن با توجه به جدول ۷ لایحه بودجه می‌توان گفت اعتبارات تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای اختصاصی این سازمان به‌طور شفاف در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ عنوان نشده است.

- همچنین از مجموع سهم اعتبارات هزینه‌ای مرکز آموزش عالی هوانوردی و فرودگاهی کشور در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کشور مبلغ ۱۷۵,۰۰۰ میلیون ریال اعتبارات هزینه‌ای عمومی و ۵۵,۰۰۰ میلیون ریال اعتبارات هزینه‌ای اختصاصی است.

- مجموع اعتبارات برنامه‌ای شرکت فرودگاه‌ها و ناوبری هوایی ایران در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ بالغ بر ۳۵۶ میلیارد ریال است که این رقم نسبت به سال گذشته ۴/۱ درصد افزایش داشته است.

- مجموع اعتبارات سپاه حفاظت در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کمتر از ۶۴ میلیارد ریال است که این رقم نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کاهش ۴۷ درصدی داشته است.

- اعتبار برنامه‌ای شرکت سهامی صنایع هواپیماسازی ایران (هسا) - از جمله زیرساخت تولید هواپیمای تجاری برای فعالیت «زیرساخت و توسعه بال و بدنه هواپیما» در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ بالغ بر ۱۴ میلیارد ریال است که این رقم نسبت به سال گذشته تغییری نداشته است.

- اعتبار برنامه‌ای سازمان صنایع هوایی نیروهای مسلح برای فعالیت «زیرساخت و توسعه موتورهای هوایی (بالگرد و هواپیما)» در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ بالغ بر ۲۰ میلیارد ریال است که این رقم نسبت به سال گذشته حدود ۴۳ درصد افزایش داشته است.

- اعتبار برنامه‌ای سازمان نقشه‌برداری کشور با توجه به حذف «برنامه ارائه خدمات نقشه‌برداری و اطلاعات مکانی (هوایی)» و ملاحظه ردیف برنامه‌ای «برنامه نقشه‌برداری هوایی و فضایی» در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ بالغ بر ۲۳۹ میلیارد ریال است که این رقم با توجه به ادغام ردیف مذکور در ردیف «ارائه خدمات داده‌های مکانی به‌روزرسانی شده (نقاط مبنایی، عکس‌های هوایی، چارت‌های دریایی و نظارت و کنترل فنی)» در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ امکان احصای دقیق بودجه بخش هوافضا در این دستگاه مقدور نیست و بنا به اقتضای بودجه سال قبل ملاحظه شده است.

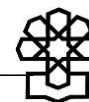
- اعتبار شرکت شهر فرودگاهی امام خمینی (ره) با رقم ۵۰ میلیارد ریال در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ تعریف شده است که این رقم نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۸ تغییری نداشته است.

علاوه بر اعتبارات فوق، در جدول ۵ موضوع طرح‌های مطالعاتی و اجرایی موضوع ردیف شماره ۱۰- ۵۵۰۰۰۰ ماده واحده لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ برآورد اعتبارات ردیف‌های متفرقه مواردی در خصوص مطالعات، بهسازی، توسعه یا تکمیل تعدادی از فرودگاه‌های استانی مطرح شده است که اعتبار طرح‌های مندرج در این جدول متناسب با وضعیت پیشرفت فیزیکی و کسب مجوزهای قانونی لازم بین استان‌ها توزیع و پس از مبادله توافقنامه با دستگاه اجرایی ذی‌ربط هزینه می‌شود.

جدول ۵. طرح‌های مطالعاتی و اجرایی موضوع ردیف شماره ۱۰-۵۵۰۰۰۰

ردیف	عنوان
۱	تکمیل تطویل باند و تجهیز فرودگاه شهدای ایلام
۲	مطالعه و احداث فرودگاه منطقه آزاد ارس
۳	ارتقای فرودگاه شهرکرد
۴	احداث فرودگاه شهید مدرس
۵	احداث فرودگاه گناباد
۶	تجهیز و تطویل فرودگاه بجنورد
۷	مطالعه، توسعه، تکمیل و تجهیز فرودگاه اهواز
۸	مطالعه و تجهیز فرودگاه زنجان
۹	مطالعه و بهسازی و توسعه فرودگاه ایرانشهر
۱۰	مطالعه و بهسازی و توسعه فرودگاه زاهدان
۱۱	توسعه و تکمیل فرودگاه فسا
۱۲	مطالعه و تطویل باند فرودگاه جیرفت
۱۳	تجهیز فرودگاه کلالة
۱۴	تطویل باند فرودگاه همدان
۱۵	احداث ساختمان تکنیکال بلاک و ساختمان برج مراقبت پرواز فرودگاه همدان
۱۶	مطالعه و اجرای فرودگاه برای اطفای حریق جنگل و امداد هوایی ۴۱۰ هکتاری گاودشت شمال

۳. بررسی تخصیص اعتبارات از محل بودجه عمومی سال ۱۳۹۷ در حوزه هوانوردی
برنامه «توسعه حمل‌ونقل هوایی» ذیل ردیف تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای در سال ۱۳۹۷ مبلغ ۱۳۴.۰۰۰.۰۰۰ میلیون ریال اعتبار مصوب داشته است که از این مقدار رقم ۶,۵۱۴ میلیون ریال تخصیص داده شده که این رقم حدود ۵ درصد اعتبارات مصوب است. همچنین ردیف برنامه مذکور ذیل سازمان هواپیمایی کشوری از محل اعتبارات اختصاصی، متفرقه و خارج از بودجه عمومی دارای رقم مصوب ۵۵۳,۰۷۲ میلیون ریال و عملکرد ۵۴۴,۸۴۵ میلیون ریال است که حدود ۹۹ درصد آن محقق شده است. شرکت شهر فرودگاهی امام خمینی (ره) نیز از همین محل دارای ۵,۹۹۳,۹۰۲ میلیون ریال اعتبار مصوب و ۴۱۳,۷۶۶ میلیون ریال عملکرد است که حدود ۷ درصد تخمین زده می‌شود.

شرکت فرودگاه‌ها و ناوبری هوایی ایران نیز از محل برنامه «ساخت و توسعه زیرساخت‌های فرودگاهی» از محل اعتبارات اختصاصی، متفرقه و خارج از بودجه عمومی جمعاً رقم ۸,۵۷۴,۵۷۲ میلیون ریال مصوب و عملکرد داشته است (عملکرد ۱۰۰ درصد) که از این مقدار ۴,۷۸۲,۰۰۰ میلیون ریال مربوط به اعتبارات هزینه‌ای و ۳,۷۹۲,۵۷۲ میلیون ریال مربوط به اعتبارات تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای است.

۴. سایر اعتبارات برنامه‌ای دستگاه‌های مرتبط با بخش هوافضا

در جدول ۶ وضعیت کلی و اطلاعات مقایسه‌ای و تطبیقی سایر دستگاه‌های مرتبط با حوزه هوافضا در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ و قانون بودجه سال ۱۳۹۸ نمایش داده شده است.

جدول ۶. اعتبارات برنامه‌ای مرتبط با سایر دستگاه‌های مرتبط با بخش هوافضا

در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ و قانون بودجه سال ۱۳۹۸ (میلیون ریال)

درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۹			قانون سال ۱۳۹۸			شرح دستگاه، برنامه و فعالیت	شماره برنامه
	جمع ۱۳۹۹	تملك دارایی	هزینه‌ای	جمع ۱۳۹۸	تملك دارایی	هزینه‌ای		
۲۵/۸	۳۰,۰۰۰	۳۰,۰۰۰	۰	۱۸,۸۵۲	۱۸,۸۵۲	۰	دانشگاه صنعتی شریف	۱-۱۱۵۷۰۰
		۳۰,۰۰۰	۰		۱۸,۸۵۲	۰	احداث دانشکده هوافضا	۱۸۰۳۰۲۵۲۵۴
				۵,۰۰۰	۰	۵,۰۰۰	دانشگاه علم و صنعت ایران	۱۲۳۰۰۰
					۰	۵,۰۰۰	حمایت از پروژه ماهواره	۱۸۰۶۰۰۱۰۶۹
۲۵/۸	۳۰,۰۰۰	۳۰,۰۰۰	۰	۲۳,۸۵۲	۱۸,۸۵۲	۵,۰۰۰	جمع کل	

مأخذ: پیوست‌های ۱ و ۴ لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ و قانون بودجه سال ۱۳۹۸.

در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ بودجه احداث دانشکده هوافضای دانشگاه صنعتی شریف بالغ بر ۳۰ میلیارد ریال است که این رقم نسبت به سال گذشته ۲۵/۸ درصد افزایش داشته است. در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ ردیف متفرقه برنامه «توسعه زیرساخت‌ها و خدمات کاربردی ارتباطی و پایه فضایی» با اعتبار هزینه‌ای ۳۰۰,۰۰۰ میلیون ریال و تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای ۶,۰۰۰,۰۰۰ میلیون ریال و مجموع ۶,۳۰۰,۰۰۰ میلیون ریال که در قانون بودجه سال ۱۳۹۷ تحت همین عنوان با مجموع اعتبار هزینه‌ای ۴,۷۰۰,۰۰۰ میلیون ریال ذیل وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات قرار دارد که به دلیل عدم شفافیت صرف اعتبار این برنامه در حوزه‌های فضایی و غیرفضایی و همچنین ایجاد بی‌نظمی در محاسبات بودجه‌ای لحاظ نشده است. در جدول ۷ اعتبارات برنامه‌ای دستگاه‌های فضایی و هوافضا با ملاحظه ردیف متفرقه وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ و قانون بودجه سال ۱۳۹۸ نمایش داده شده است. گفتنی است در صورت خرید ماهواره سنجشی یا مخابراتی از منابع این ردیف استفاده خواهد شد.

جدول ۷. اعتبارات برنامه‌های دستگاه‌های فضایی و هوافضا با ملاحظه ردیف متفرقه وزارت ارتباطات و فناوری

اطلاعات در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ و قانون بودجه سال ۱۳۹۸ (میلیون ریال)

شماره دستگاه اجرایی	شرح دستگاه، برنامه و فعالیت	قانون سال ۱۳۹۸			لایحه سال ۱۳۹۹		
		هزینه‌های	تملك‌دارایی‌های سرمایه‌ای	جمع ۱۳۹۸	هزینه‌های	تملك‌دارایی‌های سرمایه‌ای	جمع ۱۳۹۹
۱۴۹۰۰۰	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات - توسعه زیرساخت‌ها و خدمات کاربردی ارتباطی و پایه فضایی (متفرقه)	۲۰۰,۰۰۰	۴,۵۰۰,۰۰۰	۴,۷۰۰,۰۰۰	۳۰۰,۰۰۰	۶,۰۰۰,۰۰۰	۶,۳۰۰,۰۰۰
	جمع کل بخش فضایی	۱,۹۵۷,۶۶۶	۴,۸۲۲,۵۵۰	۶,۷۸۰,۲۱۶	۱,۵۷۸,۴۳۴	۶,۴۰۷,۹۰۰	۷,۹۸۶,۳۳۴
	جمع کل بخش هوافضا		۸,۶۱۸,۶۷۸			۱۰,۰۳۴,۶۹۲	

مأخذ: پیوست‌های ۱ و ۴ لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ و قانون بودجه سال ۱۳۹۸.

۵. نمای کلی اعتبارات بخش هوافضا

در جدول ۸ نمای کلی اعتبارات بخش هوافضا طی سال‌های ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۹ درج شده و سهم اعتبارات بخش هوافضا و درصد آن از اعتبارات بودجه عمومی کشور محاسبه شده است.

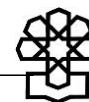
جدول ۸. نمای کلی اعتبارات بخش هوافضا از اعتبارات بودجه عمومی کشور در

قوانین بودجه سال‌های ۱۳۹۸-۱۳۹۲ و لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ (میلیون ریال)

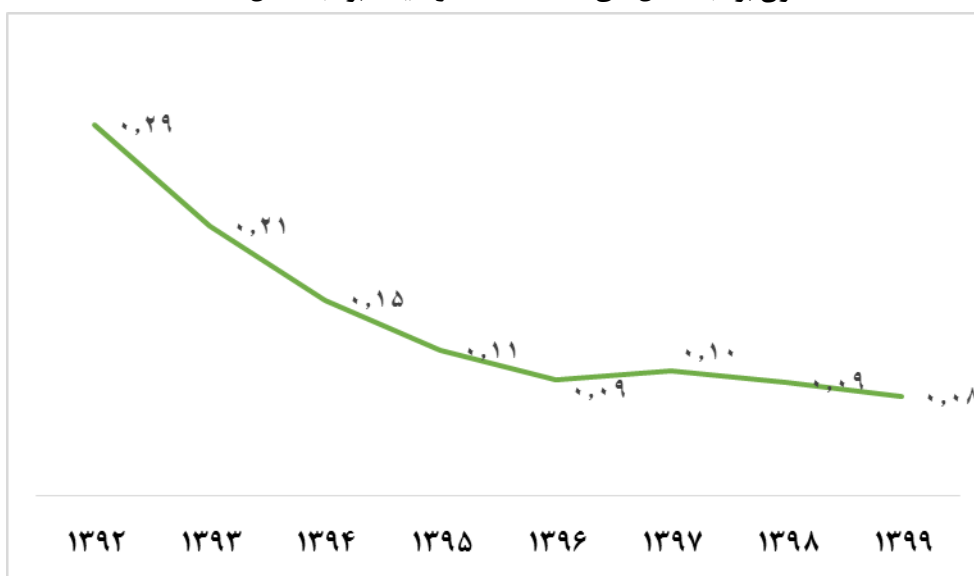
ردیف	سال	جمع اعتبارات	درصد رشد	اعتبارات بودجه عمومی	سهم هوافضا از بودجه عمومی (درصد)
۱	۱۳۹۹	۳,۷۳۴,۶۹۲	-۵	۴,۸۴۵,۹۶۸,۰۶۶	۰/۰۸
۲	۱۳۹۸	۳,۹۴۲,۶۲۸	۶	۴,۴۸۵,۸۱۱,۱۵۴	۰/۰۹
۳	۱۳۹۷	۳,۷۵۰,۲۸۸	۴	۳,۸۶۷,۸۶۶,۱۴۹	۰/۱
۴	۱۳۹۶	۳,۵۸۱,۶۴۹	-۵	۳,۹۸۸,۵۳۱,۳۳۵	۰/۰۹
۵	۱۳۹۵	۳,۷۷۹,۰۵۶	۶	۳,۳۵۴,۸۹۵,۱۴۵	۰/۱۱
۶	۱۳۹۴	۳,۵۸۱,۶۴۹	-۲۷	۲,۳۶۲,۸۱۷,۱۷۱	۰/۱۵
۷	۱۳۹۳	۴,۸۹۸,۲۱۶	-۱۹	۲,۳۵۰,۰۸۴,۶۴۱	۰/۲۱
۸	۱۳۹۲	۶,۰۳۱,۰۸۶	-	۲,۱۰۴,۳۸۱,۷۳۵	۰/۲۹

مأخذ: ماده واحده و پیوست‌های ۱ و ۴ لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ و قانون بودجه سال ۱۳۹۸ و گزارش‌های مربوط به لایحه بودجه بخش هوافضای مرکز پژوهش‌های مجلس از سال ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۷.

در ادامه، رشد این اعتبارات از سال ۱۳۹۲ تا سال ۱۳۹۹ در نمودار ۷ نمایش داده شده است. همان‌طور که در نمودار مشهود است، کل اعتبارات بخش هوافضا در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ با رقم حدود ۳,۷۳۴ میلیارد ریال حدود ۵ درصد نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کاهش داشته و از کل بودجه عمومی کشور در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹، حدوداً ۰/۰۸ درصد را به خود اختصاص داده است.

نمودار ۷. سهم اعتبارات بخش هوافضا از اعتبارات بودجه عمومی کشور در
قانون بودجه سال‌های ۱۳۹۸-۱۳۹۲ و لایحه بودجه سال ۱۳۹۹

با توجه به نمودار ۷، می‌توان بیان کرد که سهم اعتبارات بخش هوافضا طی سال‌های ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۶ شاهد روند نزولی بوده و پس از آن تقریباً تثبیت شده است. با توجه به میزان شاخص نرخ تورم در سال جاری تثبیت سهم اعتبارات هوافضایی به معنای رعایت ملاحظات انقباضی در تدوین این بخش بوده است.

فصل دوم - درآمدهای پیش‌بینی شده از فعالیت‌های بخش هوافضا

در این فصل سعی شده است وضعیت درآمدهای بخش هوافضا از بودجه عمومی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کشور مورد بررسی قرار گیرد. بر این اساس در بخش اول درآمدهای دستگاه‌های مرتبط شامل پژوهشگاه‌ها، شرکت‌ها و سازمان‌های تابعه و در بخش دوم، نمایی از کل درآمدهای پیش‌بینی شده از مجموع فعالیت‌های بخش هوافضای کشور مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۱. درآمدهای پیش‌بینی شده دستگاه‌های مرتبط با بخش هوافضا

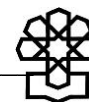
مجموع درآمدهای دستگاه‌های مرتبط با بخش هوافضا در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ بالغ بر ۳,۷۹۲,۰۱۷ میلیون ریال است که از این مقدار ۲,۲۶۷,۰۱۷ میلیون ریال متعلق به درآمدهای عمومی و ۱,۵۲۵,۰۰۰ میلیون ریال متعلق به درآمدهای اختصاصی است. در جدول ۹ سرجمع درآمد دستگاه‌های مرتبط با بخش هوافضا در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ و قانون بودجه سال ۱۳۹۷ مقایسه شده است.

جدول ۹. درآمدهای دستگاه‌های مرتبط با بخش هوافضا در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ و قانون بودجه سال ۱۳۹۸

(میلیون ریال)

شماره طبقه‌بندی	شرح دستگاه، برنامه و فعالیت	قانون سال ۱۳۹۸			لایحه سال ۱۳۹۹			درصد رشد
		عمومی	اختصاصی	جمع ۱۳۹۸	عمومی	اختصاصی	جمع ۱۳۹۹	
۱۱۳۵۸۶	پژوهشگاه فضایی ایران	۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۰	۳۰۰,۰۰۰	۳۰۰,۰۰۰	-۷۰
۱۴۹۲۰۰	سازمان فضایی ایران	۱۴۰,۰۰۰	۰	۱۴۰,۰۰۰	۱۸۰,۰۰۰	۰	۱۸۰,۰۰۰	۲۸/۵
۱۱۳۵۰۶	پژوهشگاه هوافضا	۰	۶۰,۰۰۰	۶۰,۰۰۰	۰	۷۰,۰۰۰	۷۰,۰۰۰	۱۶/۶
مجموع درآمدهای حوزه فضایی		۱۴۰,۰۰۰	۱,۰۶۰,۰۰۰	۱,۲۰۰,۰۰۰	۱۸۰,۰۰۰	۳۷۰,۰۰۰	۵۵۰,۰۰۰	-۵۴
۲۵۴۵۰۰	شرکت سهامی صنایع هواپیمایی ایران (صها)	۶۵۳	۰	۶۵۳	۹۷۸	۰	۹۷۸	۴۹/۷
۲۵۵۱۰۰	شرکت سهامی صنایع هواپیماسازی ایران (هسا) - از جمله زیرساخت تولید هواپیمای تجاری	۸۰۶	۰	۸۰۶	۲,۷۹۳	۰	۲,۷۹۳	۲۴۶/۵
۱۴۸۵۰۰	سازمان هواپیمایی کشوری	۰	۹۵۰,۰۰۰	۹۵۰,۰۰۰	۰	۱,۱۰۰,۰۰۰	۱,۱۰۰,۰۰۰	۱۵/۸
۱۴۸۵۰۴	مرکز آموزش عالی هوانوردی و فرودگاهی کشور	۰	۳۰,۰۰۰	۳۰,۰۰۰	۰	۵۵,۰۰۰	۵۵,۰۰۰	۸۳/۳
۲۸۰۵۲۰	شرکت فرودگاه‌ها و ناوبری ایران	۷۶۲,۵۰۰	۰	۷۶۲,۵۰۰	۲,۰۰۰,۰۰۰	۰	۲,۰۰۰,۰۰۰	۱۶۲/۳
۲۹۵۳۶۰	شرکت صنایع هوایی قدس	۳۴۰	۰	۳۴۰	۹۴	۰	۹۴	۷۲/۳
۲۵۵۰۰۰	شرکت سهامی پشتیبانی و نوسازی هلیکوپترهای ایران (پنها)	۹۷۰	۰	۹۷۰	۲,۹۴۲	۰	۲,۹۴۲	۲۰۳/۳
۲۹۵۴۶۰	شرکت شهر فرودگاهی امام خمینی (ره) ۱	۸۰,۰۰۰	۰	۸۰,۰۰۰	۸۰,۰۰۰	۰	۸۰,۰۰۰	۰
۲۹۵۷۷	شرکت طراحی و ساخت موتورهای هوایی	۲۷۵	۰	۲۷۵	۲۱۰	۰	۲۱۰	-۲۳/۶
مجموع درآمدهای بخش هوایی		۸۴۵,۵۴۴	۹۸۰,۰۰۰	۱,۸۲۵,۵۴۴	۲,۰۸۷,۰۱۷	۱,۱۵۵,۰۰۰	۳,۲۴۲,۰۱۷	۷۷/۶
جمع کل		۹۸۵,۵۴۴	۲,۰۴۰,۰۰۰	۳,۰۲۵,۵۴۴	۲,۲۶۷,۰۱۷	۱,۵۲۵,۰۰۰	۳,۷۹۲,۰۱۷	۲۵/۳

مأخذ: پیوست ۲ لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ و قانون سال ۱۳۹۸.

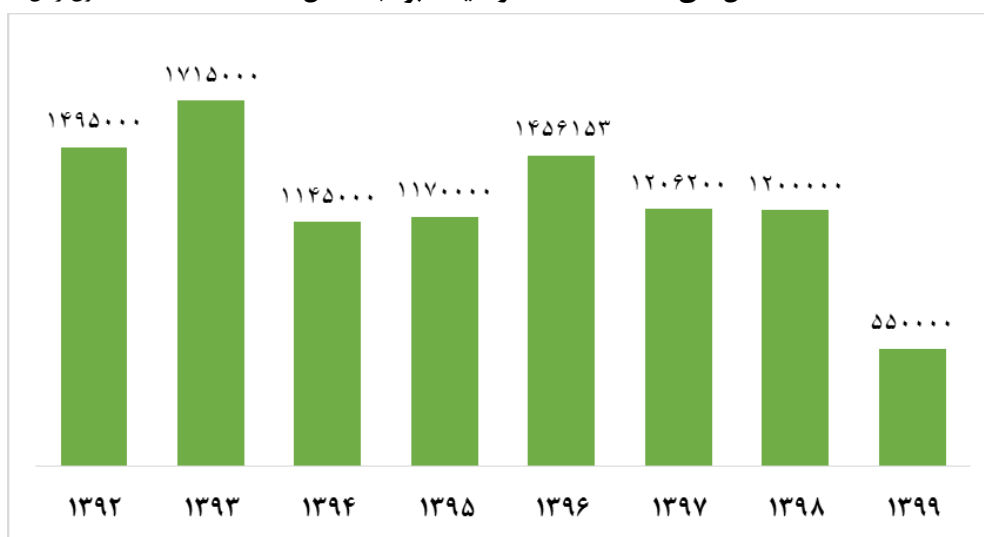
شایان ذکر است که جزئیات درآمد دستگاه‌های هوافضایی در جدول ۱۴ همین گزارش پیوست شده است. با توجه به جدول ۹ موارد ذیل قابل توجه است:

• حوزه فضایی

مجموع درآمدهای حوزه فضایی کشور در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ بالغ بر ۵۵۰ میلیارد ریال پیش‌بینی شده است که این رقم نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۸ حدود ۵۴ درصد کاهش داشته است. در نمودار ۸ مجموع درآمدهای دولت از محل فعالیت‌های حوزه فضایی در قوانین بودجه سال‌های ۱۳۹۲-۱۳۹۸ و لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ نمایش داده شده است.

نمودار ۸. درآمد حاصل از فعالیت‌های مرتبط با حوزه فضایی در قوانین بودجه

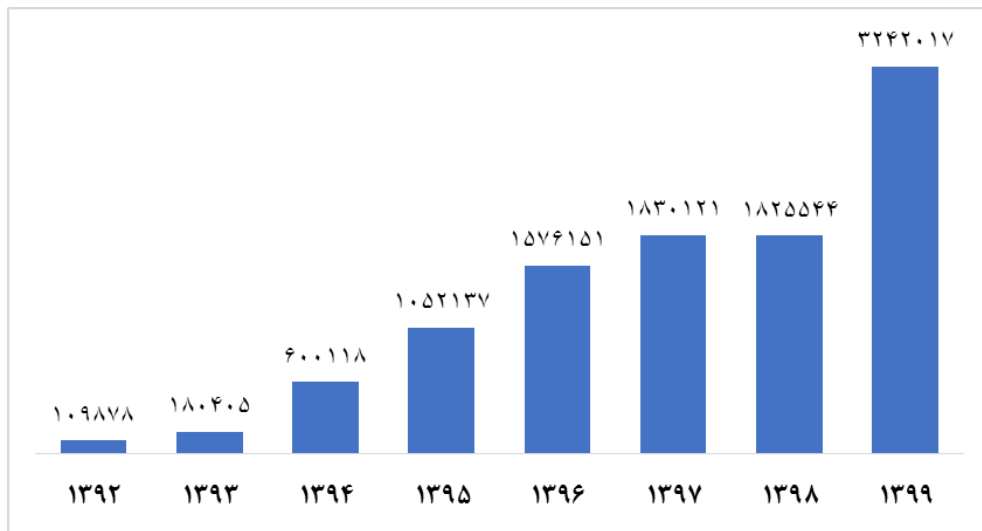
سال‌های ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۸ و لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ (میلیون ریال)

• حوزه هوایی

- مجموع درآمدهای حوزه هوایی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ بالغ بر ۳,۲۴۲ میلیارد ریال پیش‌بینی شده که این رقم نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۸ افزایش ۷۷ درصدی داشته است. در نمودار ۹ مجموع درآمدهای دولت از محل فعالیت‌های حوزه هوایی در قوانین بودجه سال‌های ۱۳۹۲-۱۳۹۸ و لایحه بودجه ۱۳۹۹ نمایش داده شده است.

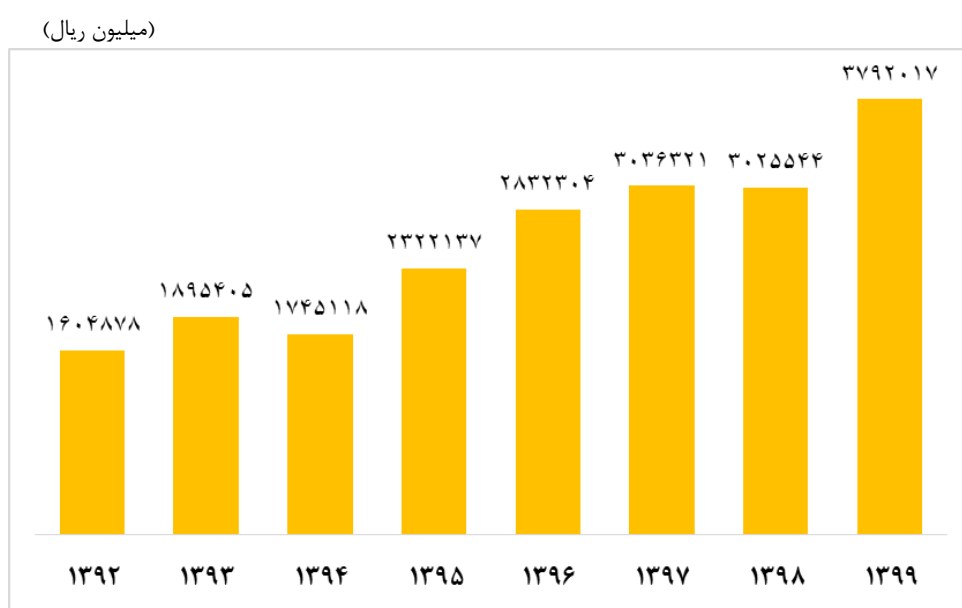
نمودار ۹. درآمد حاصل از فعالیت‌های مرتبط با حوزه هوایی در قوانین بودجه سال‌های ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۸ و لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ (میلیون ریال)

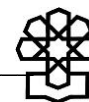

۲. نمای کلی درآمدهای پیش‌بینی شده در بخش هوافضا

در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹، درآمد کل حاصل از فعالیت‌های مرتبط با بخش هوافضا بیش از ۳۰۰ میلیارد ریال پیش‌بینی شده است که این رقم نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۸ افزایش ۲۵ درصدی داشته است. در نمودار ۱۰ مجموع کل درآمدهای پیش‌بینی شده در بخش هوافضای کشور در قوانین بودجه سال‌های ۱۳۹۲-۱۳۹۸ و لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ نمایش داده شده است.

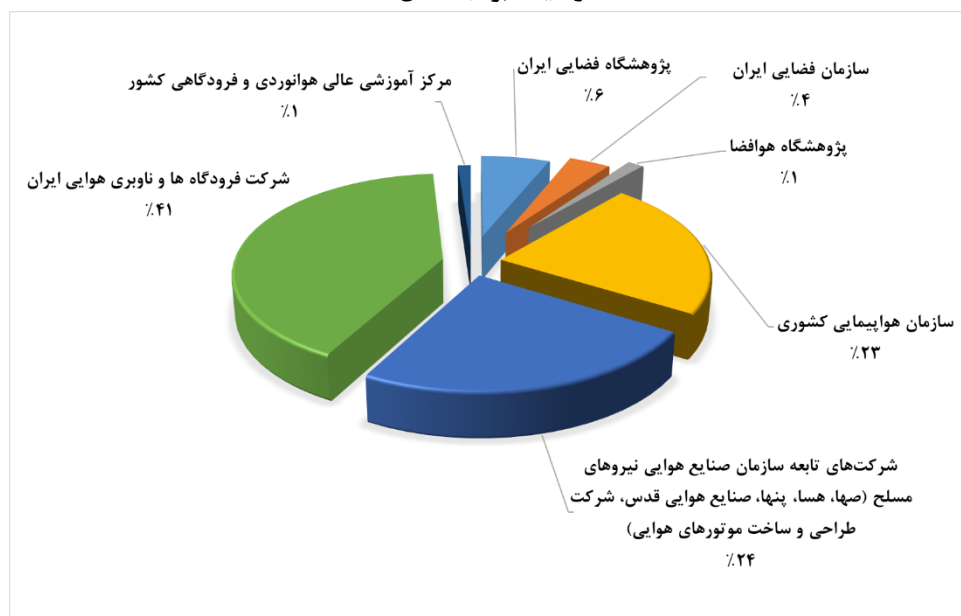
نمودار ۱۰. درآمد کل حاصل از فعالیت‌های مرتبط با بخش هوافضا در قوانین بودجه سال‌های ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۸ و لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ (میلیون ریال)

در نمودار ۱۱ سهم هریک از دستگاه‌های مرتبط با بخش هوافضا از کل درآمدها نشان داده شده است.

نمودار ۱۱. سهم هریک از دستگاه‌های مرتبط با بخش هوافضا از محل کل درآمدها
در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹

فصل سوم - بودجه شرکت‌های دولتی حوزه هوافضا

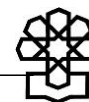
در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ تعداد ۱۰ شرکت دولتی در بخش هوافضا ذکر شده‌اند که ذیل وزارت راه و شهرسازی و دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح قرار دارند. در جدول ۱۰ وضعیت کلی و اطلاعات مقایسه‌ای و تطبیقی از عملکرد مالی شرکت‌های دولتی فعال در بخش هوافضا در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ و قانون بودجه سال ۱۳۹۸ نمایش داده شده است.

جدول ۱۰. عملکرد شرکت‌های دولتی فعال در بخش هوافضا در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ و قانون بودجه سال ۱۳۹۸

(میلیون ریال)

ردیف	شماره طبقه‌بندی	نام شرکت	حساب‌های جاری بودجه سال ۱۳۹۸			حساب‌های جاری بودجه سال ۱۳۹۹			درصد رشد سود
			درآمد	هزینه	۵۰ درصد سود ویژه	درآمد	هزینه	۵۰ درصد سود ویژه	
۱	۲۹۵۳۱۰	سازمان صنایع هوایی نیروهای مسلح	۱۶۰،۱۶۴	۱۶۰،۱۶۴	۰	۱۶۸،۴۹۴	۱۶۸،۴۹۴	۰	
۲	۲۵۴۵۰۰	شرکت سهامی صنایع هواپیمایی ایران - صها	۳،۹۱۲،۸۱۰	۳،۹۱۱،۵۰۴	۶۵۳	۴،۴۱۸،۱۰۰	۴،۴۱۶،۱۴۴	۴۹/۷	
۳	۲۵۵۰۰۰	شرکت سهامی پشتیبانی و نوسازی هلیکوپترهای ایران - پنها	۴،۷۶۵،۰۴۲	۴،۷۶۳،۱۰۲	۹۷۰	۸،۱۰۳،۸۲۹	۸،۰۹۷،۹۴۵	۲۰۳/۳	
۴	۲۵۵۱۰۰	شرکت سهامی صنایع هواپیماسازی ایران - هسا	۳،۷۵۶،۸۴۰	۳،۷۵۵،۲۲۸	۸۰۶	۴،۲۸۸،۳۱۱	۴،۲۸۲،۷۲۵	۲۴۶/۵	
۵	۲۹۵۳۶۰	شرکت صنایع هوایی قدس	۱،۳۶۷،۷۰۰	۱،۳۶۷،۰۲۰	۳۴۰	۱،۶۳۱،۴۶۳	۱،۶۳۱،۲۷۵	-۷۲/۳	
۶	۲۸۰۵۲۰	شرکت فرودگاه‌ها و ناوبری هوایی ایران	۳۴،۵۶۶،۵۴۰	۳۳،۰۴۱،۵۴۰	۷۶۲،۵۰۰	۳۹،۱۲۶،۲۹۰	۳۵،۱۲۶،۲۹۰	۱۶۲.۳	
۷	۲۸۱۰۰۰	شرکت هواپیمایی جمهوری اسلامی ایران	۳۲،۸۶۳،۰۰۰	۳۲،۸۶۳،۰۰۰	۰	۴۲،۴۱۸،۵۰۷	۴۲،۴۱۸،۵۰۷	۰	
۸	۲۹۵۴۶۰	شرکت شهر فرودگاهی امام خمینی (ره)	۵،۹۰۵،۰۰۰	۵،۷۴۵،۰۰۰	۸۰،۰۰۰	۷،۰۶۵،۴۰۰	۶،۹۰۵،۴۰۰	۸۰،۰۰۰	
۹	۲۹۵۶۹۰	سازمان صنایع هوافضای نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران	۲۴،۰۸۳،۶۶۲	۲۴،۰۸۳،۶۶۲	۰	۲۹،۷۶۰،۰۱۱	۲۹،۷۶۰،۰۱۱	۰	
۱۰	۲۹۵۷۷۰	شرکت طراحی و ساخت موتورهای هوایی	۱۰،۸۹۰،۱۲	۱۰،۸۸،۴۶۲	۲۷۵	۱،۰۸۰،۰۰۰	۱،۰۷۰،۵۸۰	-۲۳/۶	
جمع کل			۱۱۲،۴۶۹،۷۷۰	۱۱۰،۷۷۸،۶۸۲	۸۴۵،۵۴۴	۱۳۸،۰۸۸،۴۰۵	۱۳۳،۹۱۴،۳۷۱	۲،۰۸۷،۰۱۷	

مأخذ: پیوست ۳ لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ و قانون بودجه سال ۱۳۹۸.

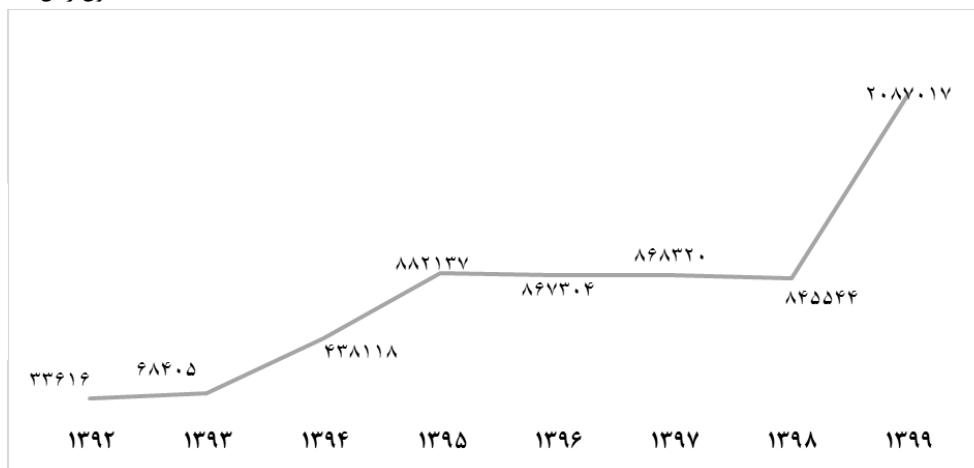
- با توجه به جدول ۱۰ در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ مجموع ۵۰ درصد سود ویژه که این شرکت‌ها به دولت می‌پردازند در حدود ۲,۰۸۷ میلیارد ریال است که این رقم نسبت به سال گذشته حدود ۱۴۶ درصد افزایش داشته است. در نمودار ۱۲ عملکرد شرکت‌های دولتی بخش هوافضا از سال ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۹ نمایش داده شده است.

- از آنجا که بخش قابل توجهی از درآمد شرکت فرودگاه‌ها و ناوبری هوایی ایران از محل پروازهای عبوری هواپیماها به آسمان کشور به دست می‌آید، مدیریت این منابع به بخشی از درآمدهای ملی به توسعه زیرساخت‌های حمل‌ونقل هوایی کمک شایانی می‌کند. لذا می‌توان با بهبود زیرساخت‌ها و افزایش و توسعه مسیرهای پروازی و سیاستگذاری‌های ویژه جهت ترغیب شرکت‌های هواپیمایی بین‌المللی و هماهنگی با ارگان‌های دفاعی، به منظور کاهش مناطق ممنوعه پروازی، درآمدهای قابل توجهی را نصیب کشور کرد.

در نمودار ۱۲، عملکرد (۵۰ درصد سود ویژه) شرکت‌های دولتی فعال در بخش هوافضا در قوانین بودجه سال‌های ۱۳۹۸-۱۳۹۲ و لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ نشان داده شده است.

نمودار ۱۲. عملکرد ۵۰ درصد سود ویژه شرکت‌های دولتی فعال در بخش هوافضا از سال‌های ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۹

(میلیون ریال)

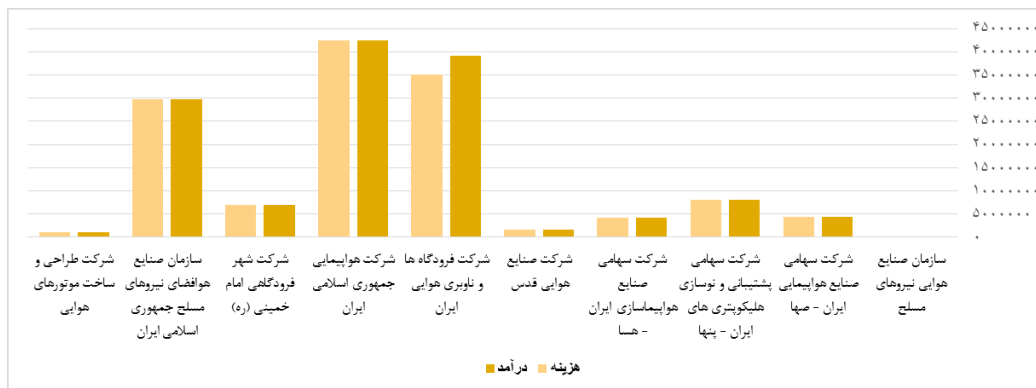

در نمودار ۱۳ عملکرد (درآمد و هزینه) شرکت‌های دولتی فعال در بخش هوافضا در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ نشان داده شده است.

نمودار ۱۳. ارقام مصوب (درآمد و هزینه) شرکت‌های دولتی فعال در بخش هوافضا

در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹

(میلیون ریال)

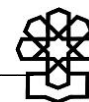

فصل چهارم - بررسی تبصره‌های ماده واحد بخش هوافضا در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹

- بررسی تبصره‌های «۴» و «۱۹» ماده واحد در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹

در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹، بر مبنای بند «ب» تبصره «۴» ماده واحد، «به بانک‌های عامل اجازه داده می‌شود در سال ۱۳۹۹ از محل منابع در اختیار از جمله منابعی که با تصویب هیئت عامل صندوق توسعه ملی در آن بانک سپرده‌گذاری شده است، نسبت به اعطای تسهیلات ارزی به سرمایه‌گذاران بخش‌های خصوصی، تعاونی و شهرداری‌ها برای طرح‌های توسعه‌ای انواع مختلف حمل‌ونقل درون و برون شهری بدون انتقال مالکیت و با معرفی وزارت راه و شهرسازی و تضمین سازمان‌ها و شرکت‌های تابعه و ذی‌ربط این وزارتخانه و یا وزارت کشور با تضمین سازمان امور شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور در قبال اخذ حق دسترسی یا فروش خدمات به استفاده‌کنندگان تا استهلاك اصل سرمایه و سود آن اقدام کنند». با توجه به اینکه بند «ب» از تبصره «۴» در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ عیناً تکرار شده است، با عنایت به بند مذکور، این امکان وجود دارد تا تمام شرکت‌های حمل‌ونقل هوایی و قطعه‌ساز بتوانند از تسهیلات صندوق توسعه ملی حمل‌ونقل ریالی و ارزی برای نوسازی ناوگان‌های هوایی کشور اقدام کنند و در صورت استفاده از این تسهیلات، دولت تضمین‌های لازم برای بهره‌برداری از آن را خواهد داد.

همچنین با عنایت به تبصره «۱۹» ماده واحد، «دولت می‌تواند در احداث، توسعه و بهره‌برداری از حوزه‌های سلامت، آموزش و تحقیقات و فرهنگ موضوع تبصره «۲» بند «ج» ماده (۳) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی و همچنین در اجرای طرح‌های بنگاه‌ها و فعالیت‌های گروه سه ماده (۲) قانون اجرای سیاست‌های اصل چهل و چهارم (۴۴) با استفاده از روش مشارکت عمومی - خصوصی از ظرفیت این تبصره با رعایت قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) استفاده کند». نظر به اینکه سازمان هواپیمایی کشوری در لیست مؤسسات و شرکت‌های مشمول گروه سه ماده (۲) قانون اجرای سیاست‌های اصل

چهل و چهارم (۴۴) قرار دارد، دولت می‌تواند از محل آورده مشارکت‌کننده، تسهیلات بانکی، تسهیلات صندوق توسعه ملی (بخش غیردولتی) تأمین مالی خارجی و بازار سرمایه به‌منظور توسعه این بخش استفاده کند. گفتنی است در خصوص طرح‌های مشارکت عمومی - خصوصی موضوع تبصره «۱۹»، ردیف مشارکت و تکمیل فرودگاه بین‌المللی امام خمینی (ره) تحت دستگاه اجرایی شرکت شهر فرودگاهی امام خمینی (ره) با ۶۵ درصد پیشرفت فیزیکی تا پایان سال ۱۳۹۸، مبلغ ۱،۴۰۰،۰۰۰ میلیون ریال جهت برآورد مورد نیاز پروژه مشارکت مذکور در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ پیش‌بینی شده است.

فصل پنجم - بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ از منظر حقوقی

در این بخش میزان تطبیق احکام و الزامات مندرج در اسناد بالاسری بخش هوافضا کشور در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کشور از منظر غیراعتباری بررسی شده است. موارد بررسی شده احکام مندرج در قانون برنامه ششم توسعه، سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و سند نقشه جامع علمی کشور است. این موارد در جدول ۱۱ نمایش داده شده است.

جدول ۱۱. ملاحظات احکام مندرج در قانون برنامه ششم، سند جامع توسعه علمی کشور و

سیاست‌های اقتصاد مقاومتی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ بخش هوافضا

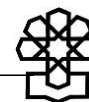
ردیف	حکم	شماره برنامه / دستگاه اجرایی در ردیف‌های مرتبط در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹
۱	ماده (۴۰) قانون برنامه ششم توسعه	
۱-۱	دولت موظف است به‌منظور توسعه صنعت هوافضا و دستیابی به علوم و فناوری‌های نوین در زمینه مذکور اقدامات زیر را به‌عمل آورد:	
۱-۱-۱	الف) بسترسازی و حمایت لازم به‌منظور ایجاد و توسعه زیرساخت‌ها و صنایع مرتبط با طراحی، ساخت، آزمایش، پرتاب و بهره‌برداری از سامانه‌های فضایی، ماهواره، ماهواره‌بر و ایستگاه‌های زمینی	۱۳۰۲۰۳۰۰۰۰ ۱۳۰۲۰۳۰۰۰۰
۱-۱-۲	ب) حفظ و نگهداری از موقعیت‌های مداری متعلق به جمهوری اسلامی ایران و پیش‌بینی تمهیدات لازم برای ایجاد زیرساخت‌ها و اجرای طرح‌های (پروژه‌های) ماهواره‌های ملی در راستای حفظ نقاط یادشده	۱۳۰۲۰۰۴۰۰۰ ۱۴۹۰۰۰
۲	ماده (۴۲) قانون برنامه ششم توسعه	
۱-۲	ب) به‌منظور ارتقا و به‌روز نمودن فناوری‌های صنعت دانش‌بنیان هواپیماسازی، تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی و بهینه‌سازی زیرساخت‌های شرکت صنایع هواپیماسازی ایران، نوسازی و تأمین ناوگان مسافری کشور (خرید هواپیما) با اولویت استفاده از ظرفیت‌های این شرکت انجام گیرد.	۲۵۵۱۰۰
۳	ماده (۵۳) قانون برنامه ششم توسعه	
۳	ب) دولت موظف است از زمان لازم‌الاجرا شدن این قانون نسبت به بازنگری از طریق تمهیدات قانونی و لغو تخفیفات تکلیفی و معافیت در زمینه بهره‌برداری از خدمات ناوبری هوایی، فرودگاهی، نشست و برخاست، خدمات پروازی، واگذاری اماکن و سایر موارد مرتبط و واقعی نمودن نرخ آن اقدام نماید.	

ردیف	حکم	شماره برنامه / دستگاه اجرائی در ردیف‌های مرتبط در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹
۲-۳	پ) سازمان هواپیمایی کشوری موظف است، به‌منظور تقویت اقتصاد حمل‌ونقل هوایی، ترغیب سرمایه‌گذاری در بخش هوایی غیرنظامی، بهره‌گیری از ظرفیت‌ها و سرمایه‌ها و ارتقای سطح علمی و فنی صنعت هوایی کشور با رعایت اصل حمایت از صنایع داخلی دانش‌بنیان و انتقال فناوری پیشرفته به داخل و همچنین ایجاد اشتغال برای نیروهای تحصیلکرده، برنامه مدونی به‌منظور تحقق اهداف ذیل تهیه و پس از تأیید شورای عالی هواپیمایی کشوری به اجرا بگذارد:	
۱-۲-۳	۱. پیش‌بینی و مدیریت نیازمندی‌های توسعه ناوگان هوایی کشور با رعایت خط‌مشی‌های مبتنی بر توسعه پایدار	
۲-۲-۳	۲. سیاست‌گذاری و لحاظ کردن تدابیر لازم برای چگونگی تأمین انواع هواپیما و بالگردهای مورد نیاز ناوگان حمل‌ونقل هوایی کشور با همکاری‌های مشترک داخلی و بین‌المللی با اولویت حمایت از تولید داخلی	۱۳۰۳۰۰۸۰۰۰ ۱۳۰۳۰۱۷۰۰۰ و طرح مشارکت عمومی - خصوصی تبصره «۱۹»
۳-۲-۳	۳. سیاست‌گذاری و لحاظ کردن تدابیر لازم جهت مشارکت صنایع هوایی داخلی با اولویت بخش خصوصی در ساخت و تولید انواع هواپیما و بالگردهایی که تأمین و خرید آنها از خارج کشور صورت می‌پذیرد	-
۴	سند جامع توسعه علمی کشور	
۱-۴	دستیابی به فناوری اعزام انسان به فضا (با مشارکت جهان اسلام و همکاری‌های بین‌المللی)	-
۲-۴	کسب دانش طراحی و ساخت و پرتاب ماهواره به مدار زمین آهنگ (GEO) (با مشارکت جهان اسلام و همکاری‌های بین‌المللی)	-
۵	سیاست‌های اقتصاد مقاومتی	
۱-۵	ساخت ماهواره سنجش از راه دور و ماهواره مخابراتی بومی در راستای ارتقای توان تولید ملی (درون‌زایی اقتصاد)	۱۳۰۲۰۰۴۰۰۰ ۱۴۹۰۰۰

در بررسی عملکرد غیربودجه‌ای احکام ماده (۴۰) قانون برنامه ششم توسط سازمان فضایی ایران در سال ۱۳۹۷ موارد زیر ارائه شده است:

بند «الف» ماده (۴۰)

- بخشی از زیرسیستم‌های مدل کیفی مهندسی ماهواره «ظفر» ساخته و تست شد. میزان پیشرفت این ماهواره در سال ۱۳۹۷ برابر ۱۷/۵ درصد عملکرد آن به‌صورت تجمعی ۵۲/۹ درصد است.
- زیرسیستم‌های مدل کیفی ماهواره «پارس (۱)» ساخته و تست شد. میزان پیشرفت این ماهواره در سال ۱۳۹۷ حدود ۱۱ درصد و عملکرد آن به‌صورت تجمعی ۶۵ درصد است.
- زیرسیستم‌های مدل مهندسی ماهواره «ناهید (۲)» ساخته و تست شد. میزان پیشرفت این ماهواره در سال ۱۳۹۷ حدود ۳ درصد و عملکرد آن به‌صورت تجمعی ۶۳ درصد است.
- ماهواره «ناهید (۱)» در مرحله صدور مجوزهای لازم برای پرتاب است. میزان پیشرفت این ماهواره تا پایان سال ۱۳۹۷ حدود ۸۲ درصد است.

- بخشی از فناوری‌های مورد نیاز ماهواره‌های «پارس (۲)» و «ایرانست (۱)» محقق شد. میزان پیشرفت ماهواره «پارس (۲)» و «ایرانست (۱)» در سال ۱۳۹۷ به ترتیب، ۱۶ و ۲۲ درصد بوده است.

- ماهواره سنجش‌ازدور «شریفست (دوستی)» پرتاب شد (به صورت ناموفق).

- با پیشرفت ۱۶/۷ درصدی ماهواره سنجش‌ازدور «پیام امیرکبیر»، این ماهواره در سال ۱۳۹۷ پرتاب شد (به صورت ناموفق).

- میزان پیشرفت پروژه توسعه فاز دوم آزمایشگاه سیستمی ماهواره و زیرسیستم‌های آن ۱۸/۶ درصد در سال ۱۳۹۷ عملکرد آن به صورت تجمعی ۶۶/۶ درصد است. همچنین در این راستا آزمایشگاه EMC آزمایشگاه سازگاری الکترومغناطیسی زیرسیستم‌های ماهواره‌ای افتتاح و بهره‌برداری شد.

بند «ب» ماده (۴۰)

- فازهای اول تا سوم قرارداد خرید ماهواره سنجش‌ازدور محقق شد. میزان پیشرفت این پروژه در سال ۱۳۹۷ حدود ۳۶ درصد و عملکرد آن به صورت تجمعی ۶۶ درصد است.

- در خصوص مشاوره تأمین ماهواره مخابراتی ملی، رویکرد استفاده از ظرفیت بخش خصوصی پیاده‌سازی شد، در این راستا فراخوان مربوطه ابلاغ و پیشنهادهای دریافت شد. میزان پیشرفت این پروژه در سال ۱۳۹۷ حدود یک درصد و عملکرد آن به صورت تجمعی ۱۱ درصد است.

- در حوزه ثبت موقعیت‌های مداری نیز پنج موقعیت ۸۷ درجه شرقی، ۶۸ درجه شرقی، ۷۲ درجه شرقی، ۷۷/۵ درجه شرقی و ۵۶ درجه شرقی ثبت شده است.

در حوزه هوایی، در اجرای احکام بند «ب» ماده (۵۳) توسط شرکت فرودگاه‌ها و ناوبری هوایی ایران، براساس مصوبه مورخ ۱۳۹۷/۷/۱۶ هیئت مدیره شرکت فرودگاه‌ها و ناوبری هوایی ایران کارگروهی جهت بررسی موضوعات و ارائه راهکار و پیشنهاد در ارتباط با ماده (۵۳) «ب» اجرای بند قانون برنامه ششم توسعه تشکیل شد که اولین جلسه آن در تاریخ ۱۳۹۷/۱۱/۱۵ برگزار و شناسایی اماکن و خدمات مشمول مواد (۶۲) و (۶۳) قانون وصول مورد بحث قرار گرفت. اما تأخیر در اجرای مقدمات لازم برای اجرای قانون مزبور از سوی شرکت فرودگاه‌ها و ناوبری هوایی ایران را می‌توان یکی از موانع تحقق آن برشمرد.

همچنین در اجرای احکام غیربودجه‌ای احکام بند «پ» و «ت» ماده (۵۳) قانون برنامه ششم توسط سازمان هواپیمایی کشوری در سال ۱۳۹۷ به شرح زیر ارائه شده است:

سازمان هواپیمایی کشوری در جهت عمل به تکالیف محوله نسبت به بهره‌برداری از ظرفیت ایجاد شده در ذیل بند «پ» ماده (۵۳) قانون برنامه ششم توسعه کشور در جهت ارتقای ایمنی و توسعه صنعت حمل‌ونقل هوایی کشور اقدام و موضوع مطالعه و تدوین برنامه راهبردی صنعت حمل‌ونقل هوایی کشور را در دستور کار قرار داده است. این پژوهش مهم و جامع پس از کارشناسی‌های صورت گرفته در ابعاد مختلف و استحصال پیش‌نیازهای لازم برای اجرای آن و سیر مراحل اداری مربوطه، به یکی از مراکز

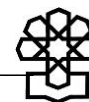
دانشگاهی معتبر داخلی واگذار شده است. قرارداد مطالعه مذکور از اوایل سال ۱۳۹۷ شروع و تا پایان سال، گزارش دو فاز از سه فاز برنامه‌ریزی شده برای آن ارائه شد که موضوع در شورای عالی هواپیمایی نیز مطرح شد. بدیهی است سازمان هواپیمایی کشوری به‌عنوان راهبر و متولی اصلی سیاستگذاری در صنعت حمل‌ونقل هوایی کشور پس از اتمام مطالعه مذکور و استخراج اطلاعات و حصول نتایج لازم و تصویب آن در مرجع مشخص شده در راستای تحقق اهداف قانونگذار اقدام خواهد کرد. از جمله موانع تحقق کامل احکام فوق موضوع منوط به درخواست شرکت‌های هواپیمایی به‌عنوان خریدار و تأیید فروشندگان و اقدام از جانب مراجع مربوطه بعدی (وزارت صمت) می‌باشد که با توجه به شرایط عمومی حاکم بر اقتصاد کشور و نیز حوزه حمل‌ونقل هوایی، اقدام عملی از جانب شرکت‌های هواپیمایی برای سفارش در سال ۱۳۹۷ صورت نگرفته است.

با توجه به جدول ۱۱ مشاهده می‌شود احکام مرتبط با بند «پ» از ماده (۵۳) قانون برنامه ششم توسعه در خصوص سیاستگذاری و لحاظ کردن تدابیر لازم جهت مشارکت صنایع هوایی داخلی با اولویت بخش خصوصی در ساخت و تولید انواع هواپیما و بالگردهایی که تأمین و خرید آنها از خارج کشور صورت می‌پذیرد در لایحه بودجه سال جاری رعایت نشده است. همچنین احکام مرتبط با دستیابی به فناوری اعزام انسان به فضا (با مشارکت جهان اسلام و همکاری‌های بین‌المللی) از سند جامع توسعه علمی کشور نیز در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ ملاحظه نشده است. به‌نظر می‌رسد این امر عمدتاً به دلیل مغایرت مأموریت وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات با فناوری‌های فضایی و تمرکز بر حوزه ارائه خدمات فضایی است.

جمع‌بندی، نتیجه‌گیری و پیشنهادها

در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ بودجه بخش هوافضا شامل حوزه‌های هوایی و فضایی می‌شود که این تقسیم‌بندی با توجه به ماهیت فراسازمانی دستگاه و سازمان‌های هوافضایی کشور صورت گرفته است. به‌طور کلی مجموع اعتبارات برنامه‌ای بخش هوافضای کشور افت ۱۰ درصدی داشته است و از مجموع رقم حدود ۳,۹۱۸ میلیارد ریال در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ به رقم ۳,۷۳۴ میلیارد ریال در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ رسیده است و حدود ۰/۰۸ درصد از مجموع اعتبارات عمومی کل کشور را به‌خود اختصاص داده است. مجموع درآمدهای بخش هوافضای کشور در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ رشد ۲۵ درصدی داشته و از مجموع رقم حدود ۳,۰۲۵ میلیارد ریال در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ به رقم حدود ۳,۷۹۲ میلیارد ریال در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ رسیده است. همچنین در بررسی بودجه شرکت‌های بخش هوافضا در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ مشخص شد که مجموع ۵۰ درصد سود ویژه این شرکت‌ها بالغ بر ۲,۰۸۷ میلیارد ریال است که نسبت به سال گذشته ۱۴۶ درصد افزایش داشته است.

در حوزه هوایی، سهم اعتبارات برنامه‌ای در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ رشد ۵/۵ درصدی داشته و از رقم

حدود ۱,۹۱۲ میلیارد ریال در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ به ۲,۰۱۸ میلیارد ریال در سال ۱۳۹۹ رسیده است. در حوزه فضایی مشاهده می‌شود که سهم اعتبارات برنامه‌ای حوزه فضایی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ با افت ۱۹ درصدی از مبلغ ۲,۰۸۰ میلیارد ریال در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ به ۱,۶۸۶ میلیارد ریال در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ رسیده است.

- با توجه به اینکه خرید و بهره‌برداری دو ماهواره مخابراتی و سنجش از راه دور جزو اهداف کمی سازمان فضایی بوده و تاکنون به دلایلی نظیر نوسانات ارزی و تحریم‌های بانکی محقق نشده است پیشنهاد می‌شود با موافقت سازمان برنامه و بودجه و وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، سهم حوزه فضایی از مبلغ ردیف متفرقه برنامه «توسعه زیرساخت‌ها و خدمات کاربردی ارتباطی و پایه فضایی» با اعتبار هزینه‌ای ۳۰۰,۰۰۰ میلیون ریال و تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای ۶,۰۰۰,۰۰۰ میلیون ریال و مجموع ۶,۳۰۰,۰۰۰ میلیون ریال در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کسر و به ردیف‌های اعتبارات متفرقه ذیل سازمان فضایی ایران اضافه شود.

- با ملاحظه ردیف فوق درحوزه بخش فضایی، مجموع اعتبارات این حوزه بالغ بر رقم ۷,۹۸۶ میلیارد ریال و مجموع بودجه هوافضای کل کشور بالغ بر رقم ۱۰,۰۳۴ میلیارد ریال پیش‌بینی خواهد شد.

- نظر به بند «۲» ماده (۵۳) قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور، به‌منظور ارتقای ایمنی و کیفیت خدمات حمل‌ونقل هوایی، ناوبری هوایی و فرودگاهی، اعتبارات سازمان هواپیمایی کشوری (هزینه‌ای و سرمایه‌ای) از محل وصول درآمدهای اختصاصی، کمک‌ها و سایر درآمدهایی که براساس تعرفه مصوب شورای عالی هواپیمایی با رعایت مواد (۳۸) و (۳۹) قانون محاسبات عمومی کشور تأمین می‌شود. از این رو تمام سهم اعتبارات هزینه‌ای سازمان هواپیمایی کشوری در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ مربوط به اعتبارات هزینه‌ای اختصاصی است. همچنین از مجموع ۴۲۶,۰۰۳ میلیون ریال اعتبارات تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای این دستگاه، مبلغ ۴۲۶,۰۰۰ میلیون ریال به اعتبارات تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای اختصاصی و مبلغ ۳ میلیون ریال به اعتبارات تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای موضوع پیوست ۱ تعلق دارد. ذکر این نکته حائز اهمیت است که با توجه به جدول ۷ ماده‌واحد می‌توان گفت اعتبارات تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای اختصاصی این سازمان به‌طور شفاف در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ عنوان نشده است.

- شرکت فرودگاه‌ها و ناوبری ایران درحالی ردیف‌های اعتباری احداث، تکمیل، مشارکت و بهسازی فرودگاه‌های محروم را دریافت کرده است که درحال حاضر عمده فرودگاه‌های کشور زیان‌ده هستند. اگرچه دستگاه مذکور در حدود ۱ درصد از اعتبارات حوزه هوایی در لایحه بودجه سال جاری را به‌خود اختصاص داده است، اما به‌نظر می‌رسد توسعه فرودگاه‌های غیرسودآور سیاست مناسبی درخصوص توسعه فرودگاه‌های کشور نیست و بهتر است ردیف برنامه‌ای یاد شده صرف افزایش کیفیت خدمات فرودگاهی شود.

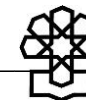
پیوست

۱. اعتبارات برنامه‌های حوزه فضایی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹

در جدول ۱۲ اعتبارات برنامه‌های مرتبط با حوزه فضایی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ و قانون بودجه سال ۱۳۹۸ مقایسه شده است.

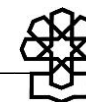
جدول ۱۲. اعتبارات برنامه‌های دستگاه‌های حوزه فضایی در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ و لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ (میلیون ریال)

شماره برنامه	شرح دستگاه، برنامه و فعالیت	قانون سال ۱۳۹۸			لایحه سال ۱۳۹۹		
		هزینه‌های	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	جمع ۱۳۹۸	هزینه‌های	تملك دارایی‌ها ی سرمایه‌ای	جمع ۱۳۹۹
۱-۱۴۹۰۰۰	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات (بخش فضایی)	۱۹۵،۰۱۶	۰	۱۹۵،۰۱۶	۲،۰۴۹،۹۹۶	۰	۲،۰۴۹،۹۹۶
۱۳۰۲۰۳۰۰۰۰	تأمین و توسعه فناوری‌های نوین فضایی و دیجیتالی	۰	۰	۰	۲،۰۴۹،۹۹۶	۰	۲،۰۴۹،۹۹۶
۱۳۰۲۰۳۰۰۰۰۶	سیاستگذاری، راهبری و نظارت توسعه فناوری‌های نوین فضایی و دیجیتالی	۰	۰	۰	۲۹۹،۹۹۶	۰	۲۹۹،۹۹۶
۱۳۰۲۰۳۰۰۰۲۱	پیشبرد فعالیت‌های حوزه ICT در بخش فناوری‌های نوین فضایی و دیجیتالی (ابلاغ ماده (۷۵) قانون محاسبات عمومی کشور)	۰	۰	۰	۱،۷۵۰،۰۰۰	۰	۱،۷۵۰،۰۰۰
۱۳۰۲۰۱۰۰۰	توسعه فناوری‌های بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات	۱۵،۰۱۶	۰	۱۵،۰۱۶			
۱۳۰۲۰۱۰۰۰۲	راهبری اکتساب و توسعه فناوری‌های فضایی	۱۵،۰۱۶	۰	۱۵،۰۱۶			
۱۳۰۲۰۲۳۰۰۰	مدیریت بر انجام فعالیت‌های بخش ارتباطات و فناوری اطلاعات (بخش فضایی)	۱۸۰،۰۰۰	۰	۱۸۰،۰۰۰			
۱۳۰۲۰۲۳۰۰۰۶	توسعه زیرساخت‌ها و خدمات کاربردی ارتباطی و پایه فضایی (متفرقه) (۱۳۹۸)	۱۸۰،۰۰۰	۰	۱۸۰،۰۰۰			
۲-۱۴۹۰۰۰	پژوهشگاه فضایی ایران	۱،۱۹۰،۰۰۰	۶۲،۰۰۰	۱،۲۵۲،۰۰۰	۵۱۶،۲۴۰	۸۸،۰۰۰	۶۰۴،۲۴۰
۱۳۰۲۰۳۰۰۰۰۰	تأمین و توسعه فناوری‌های نوین فضایی (توسعه فناوری‌های فضایی سال ۱۳۹۸)	۸۹۰،۰۰۰	۰	۸۹۰،۰۰۰	۵۱۶،۲۴۰	۰	۵۱۶،۲۴۰
۱۳۰۲۰۳۰۰۰۱۰	پژوهش و شناخت فناوری‌های کاربردی منتج از فناوری‌های نوین فضایی ۱۳۹۹	۰	۰	۰	۲۱۴،۱۴۳	۰	۲۱۴،۱۴۳

شماره برنامه	شرح دستگاه، برنامه و فعالیت	قانون سال ۱۳۹۸			لایحه سال ۱۳۹۹		
		هزینه‌های	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	جمع ۱۳۹۸	هزینه‌های	تملك دارایی‌ها ی سرمایه‌ای	جمع ۱۳۹۹
۱۳۰۲۰۳۰۰۱۵	توسعه آزمایشگاه‌های فضایی	۱۷۷,۶۰۰	۰		۲,۰۵۴		
۱۳۰۲۰۳۰۰۱۷	توسعه فناوری حمل‌ونقل فضایی و سامانه‌های استراتوسفری	۱۵۰,۹۶۰	۰		۱۴۵,۵۷۲		
۱۳۰۲۰۳۰۰۱۹	توسعه فناوری‌های مخابرات فضایی و سنجش‌ازدور	۸۹,۸۰۰	۰		۴,۷۷۷		
۱۳۰۲۰۳۰۰۲۰	توسعه فناوری حسگرها و ذخیره‌سازی انرژی فضایی	۸۸,۸۰۰	۰		۵۵,۴۷۵	۰	
۱۳۰۲۰۳۰۰۱۳	توسعه فناوری مکانیسم‌ها و عملگرهای فضایی	۴۴,۴۰۰	۰		۲۰,۹۹۳	۰	
۱۳۰۲۰۲۴۰۰۶	توسعه فناوری‌های مولدهای انرژی و سازه‌های فضایی	۷۱,۰۴۰	۰		۳۱,۲۸۲	۰	
۱۳۰۲۰۳۰۰۱۶	توسعه و بومی‌سازی ماهواره‌های سنجشی و مخابراتی	۲۶۷,۴۰۰	۰		۴۱,۹۴۴	۰	
۱۳۰۲۰۱۸۰۰۰	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات	۰	۶۲,۰۰۰	۶۲,۰۰۰	۰	۸۸,۰۰۰	
۱۳۲۰۱۸۰۰۵	تأمین فضاها ی پژوهشی	۰	۲۷,۰۰۰		۰	۴۰,۰۰۰	
۱۳۰۲۰۱۸۰۰۸	تعمیرات اساسی و خرید تجهیزات و ماشین‌آلات	۰	۳۵,۰۰۰		۰	۴۸,۰۰۰	
۱۳۱۰۰۰۴۰۰۰	برنامه پژوهش‌های کاربردی	۳۰۰,۰۰۰	۰	۳۰۰,۰۰۰			
۱۳۱۰۰۰۴۰۳۷	نجام طرح‌ها و پروژه‌های کاربردی حوزه حمل‌ونقل فضایی و سامانه‌های استراتوسفری	۱۰۵,۰۰۰	۰				
۱۳۱۰۰۰۴۰۹۴	نجام طرح‌ها و پروژه‌های کاربردی حوزه حمل‌ونقل فضایی و سنجش‌ازدور (۱۳۹۸)	۵۰,۰۰۰	۰				
۱۳۱۰۰۰۴۰۹۵	نجام طرح‌ها و پروژه‌های کاربردی حوزه حسگرها و ذخیره‌سازهای انرژی فضایی (۱۳۹۸)	۴۵,۰۰۰	۰				
۱۳۱۰۰۰۴۰۹۶	نجام طرح‌ها و پروژه‌های کاربردی حوزه مکانیسم‌ها و عملگرهای فضایی (۱۳۹۸)	۱۵,۰۰۰	۰				
۱۳۱۰۰۰۴۰۹۷	نجام طرح‌ها و پروژه‌های کاربردی حوزه مولدهای انرژی و سازه‌های فضایی (۱۳۹۸)	۶۰,۰۰۰	۰				
۱۳۱۰۰۰۴۰۹۸	نجام طرح‌ها و پروژه‌های کاربردی حوزه ماهواره‌های سنجشی و مخابراتی (۱۳۹۸)	۲۵,۰۰۰	۰				
۶-۱۴۹۰۰۰	سازمان فضایی ایران	۱۸۲,۶۵۰	۲۱۹,۵۵۰	۴۰۲,۲۰۰	۲۶۱,۹۸۸	۲۷۴,۹۰۰	
۱۳۰۲۰۰۴۰۰۰	تأمین و توسعه زیرساخت‌ها، خدمات، کاربردها و مدیریت بخش فضایی				۲۶۱,۹۸۸	۷۴,۹۰۰	
۱۳۰۲۰۰۴۰۰۲	تهیه و ارائه اسناد و گزارش‌های مدیریتی و توسعه فعالیت‌های فضایی کشور				۱۰۴,۱۸۰	۰	
۱۳۰۲۰۰۴۰۰۸	راهبری و نظارت بر پروژه‌ها و توسعه فعالیت‌های فضایی کشور				۸۴,۸۸۲	۰	

شماره برنامه	شرح دستگاه، برنامه و فعالیت	قانون سال ۱۳۹۸			لابحه سال ۱۳۹۹		
		هزینه‌ای	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	جمع ۱۳۹۸	هزینه‌ای	تملك دارایی‌ها ی سرمایه‌ای	جمع ۱۳۹۹
۱۳۰۲۰۴۰۰۹	نجام مطالعات فنی - اقتصادی و ارائه گزارشات توسعه و ترویج کسب‌وکارهای فضاپایه				۳۶،۴۶۳	۰	
۱۳۰۲۰۴۰۱۰	ارائه خدمات فضایی				۳۶،۴۶۳	۰	
۱۳۰۲۰۱۸۰۰۲	تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات و تعمیرات اساسی	۰	۱۰،۰۰۰		۰	۱۱،۲۰۰	
۱۳۰۲۰۱۸۰۰۴	تأمین ساختمان سازمان فضایی ایران	۰	۹،۰۰۰		۰	۷،۰۰۰	
۱۳۰۲۰۲۰۱۱	توسعه کاربردهای اطلاعات و خدمات ماهواره‌ای	۰	۱۶،۳۰۰		۰	۱۲،۰۰۰	
۱۳۰۲۰۱۰۰۱	توسعه فناوری و ساخت ماهواره‌های تحقیقاتی عملیاتی	۰	۲۰،۰۰۰		۰	۴۴۷۰۰	
۱۳۰۲۰۱۱۰۰۰	مدیریت و توسعه فعالیت‌های فضایی کشور (ادغام: هزینه فعالیت‌های فضایی در جدول متفرقه)			۷۳،۰۶۰			
۱۳۰۲۰۱۱۰۰۶	برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی برنامه‌های فضایی (۱۳۹۸)		۱۴،۶۰۷	۰			
۱۳۰۲۰۱۱۰۰۷	طراحی و توسعه سیستم‌ها و الگوهای ارتقای عملکردی و بهره‌وری بخش (۱۳۹۸)		۱۴،۶۰۷	۰			
۱۳۰۲۰۱۱۰۰۸	تدوین و توسعه معماری کلان و تکمیل زنجیره ارزش بخش فضایی (۱۳۹۸)		۱۰،۹۵۵	۰			
۱۳۰۲۰۱۱۰۰۹	مدیریت و کنترل پروژه‌های بخش فضایی (۱۳۹۸)		۱۴،۶۰۷	۰			
۱۳۰۲۰۱۱۰۱۰	توسعه کسب‌وکارها و اقتصاد بخش فضایی (۱۳۹۸)		۱۰،۹۵۶	۰			
۱۳۰۲۰۱۱۰۱۱	تدوین بسته‌های حمایتی توسعه بخش فضایی (۱۳۹۸)		۷،۳۲۸	۰			
۱۳۰۲۰۱۲۰۰۰	توسعه کاربردها و خدمات فضایی			۲۷۳،۸۴۰	۱۶۴،۲۵۰	۱۰۹،۵۹۰	
۱۴۹۲۰۰	توسعه فناوری و کاربردهای فضایی (ردیف متفرقه)				۱۶۴،۲۵۰	۰	
۱۳۰۲۰۱۲۰۰۷	راهبری، تأمین و بهره‌برداری ماهواره سنجشی (۱۳۹۸)		۱۶،۴۳۹	۰			
۱۳۰۲۰۱۲۰۰۸	راهبری، تأمین و بهره‌برداری ماهواره مخابراتی (۱۳۹۸)		۱۵،۳۴۴	۰			
۱۳۰۲۰۱۲۰۰۹	توسعه و ارائه خدمات و کاربردهای فضایی (۱۳۹۸)		۱۶،۴۳۹	۰			
۱۳۰۲۰۱۲۰۱۰	مدیریت توسعه فناوری‌های فضایی (۱۳۹۸)		۱۳،۱۵۰	۰			

شماره برنامه	شرح دستگاه، برنامه و فعالیت	قانون سال ۱۳۹۸			لایحه سال ۱۳۹۹		
		هزینه‌های	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	جمع ۱۳۹۸	هزینه‌های	تملك دارایی‌ها ی سرمایه‌ای	جمع ۱۳۹۹
۱۳۰۲۰۱۲۰۱۱	ترویج و فرهنگ‌سازی کاربردهای فضایی (۱۳۹۸)	۱۳,۱۵۰	۰				
۱۳۰۲۰۱۲۰۱۲	رصد پژوهش در بخش نجوم و اکتشافات فضایی (۱۳۹۸)	۱۰,۹۵۹	۰				
۱۳۰۲۰۱۲۰۱۳	حفظ نقاط مداری، ثبت و هماهنگی شبکه‌های ماهواره‌ای و صدور مجوزهای بهره‌برداری (۱۳۹۸)	۱۳,۱۵۰	۰				
۱۳۰۲۰۱۲۰۱۴	تیزسنجی و تأمین داده‌ها و ارتباطات فضایی (۱۳۹۸)	۱۰,۹۵۹	۰				
۱-۱۱۳۵۰۶	پژوهشگاه هوافضا	۱۹۰,۰۰۰	۴۱,۰۰۰	۲۳۱,۰۰۰	۲۰۰,۲۱۱	۲۴۵,۲۱۱	
۱۸۰۵۰۰۵۰۰۰	برنامه تجاری‌سازی یافته‌های پژوهشی	۵۷,۱۳۵	۰	۵۷,۱۳۵	۶۲,۳۷۷	۶۲,۳۷۷	
۱۸۰۵۰۰۵۰۰۷	بازاریابی و تجاری‌سازی	۴,۵۳۵	۰				
۱۸۰۵۰۰۵۰۰۵	توانمندسازی فنی و تخصصی واحدهای فناور (۱۳۹۸)	۲,۵۰۰	۰				
۱۸۰۵۰۰۵۰۳۸	اجرای پروژه‌های تقاضامحور (۱۳۹۸)	۵۰,۱۰۰	۰				
۱۸۰۵۰۰۵۰۴۳	پایه تجاری‌سازی شده	۰	۰		۱۱,۰۰۰	۰	
۱۸۰۵۰۰۵۰۴۴	تولید محصولات و خدمات	۰	۰		۵۱,۳۷۷	۰	
۱۸۰۵۰۰۸۰۰۰	برنامه توسعه علوم مهندسی و فناوری	۱۳۲,۸۶۵	۴۱,۰۰۰	۱۷۳,۸۶۵	۱۳۷,۸۳۴	۱۸۲,۸۳۴	
۱۸۰۵۰۰۸۰۳۱	ارائه خدمات تخصصی	۳,۹۵۴	۰		۵,۵۸۸	۰	
۱۸۰۵۰۰۸۰۳۰	انجام پژوهش‌های هوافضا	۱۰۶,۰۹۱	۰		۱۱۱,۴۹۳	۰	
۱۸۰۵۰۰۸۰۳۶	تربیت نیروی پژوهشگر دکترا	۱۰,۱۰۰	۰		۷,۷۰۰	۰	
۱۸۰۵۰۰۸۰۳۷	تربیت نیروی پژوهشگر کارشناسی ارشد	۶,۹۲۰	۰		۷,۲۰۰	۰	
۱۸۰۵۰۱۰۰۲۴	ترویج یافته‌های پژوهشی (۱۳۹۸)	۵,۸۰۰	۰		۵,۸۵۳	۰	
۱۸۰۵۰۱۰۰۲۶	تأمین فضاهای پژوهشی	۰	۳۶,۰۰۰		۰	۴۰,۰۰۰	
۱۸۰۵۰۱۰۰۲۷	تعمیرات اساسی خرید تجهیزات و ماشین‌آلات	۰	۵,۰۰۰		۰	۵,۰۰۰	
	جمع کل	۱,۷۵۷,۶۶۶	۳۲۲,۵۵۰	۲,۰۸۰,۲۱۶	۱,۲۷۸,۴۳۴	۱,۶۸۶,۳۳۴	

مأخذ: پیوست‌های ۱ و ۴ لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ و قانون بودجه سال ۱۳۹۸.

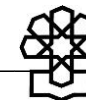
با توجه به جدول ۱۲ در خصوص اعتبارات برنامه‌های دستگاه‌های بخش فضایی، موارد ذیل قابل توجه است:

- ردیف متفرقه برنامه «توسعه زیرساخت‌ها و خدمات کاربردی ارتباطی و پایه فضایی» با اعتبار هزینه‌ای ۳۰۰,۰۰۰ میلیون ریال و تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای ۶,۰۰۰,۰۰۰ میلیون ریال و مجموع ۶,۳۰۰,۰۰۰ میلیون ریال که در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ تحت همین عنوان با مجموع اعتبار هزینه‌ای ۴,۷۰۰,۰۰۰ میلیون ریال ذیل وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات قرار دارد.

- ردیف برنامه‌ای «مدیریت و توسعه فعالیت‌های فضایی کشور» و ردیف‌های هزینه‌ای «توسعه کاربردها و خدمات فضایی» موجود در قانون بودجه سال ۱۳۹۷ ذیل سازمان فضایی ایران حذف شده است.

۲. اعتبارات برنامه‌های حوزه هوایی و هوانوردی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۸

در جدول ۱۳، اعتبارات برنامه‌ای مرتبط با حوزه هوایی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ و قانون بودجه سال ۱۳۹۸ مقایسه شده است.

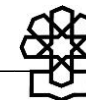

جدول ۱۳. اعتبارات برنامه‌های دستگاه‌های حوزه هوایی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ و قانون بودجه سال ۱۳۹۸

(میلیون ریال)

درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۹			قانون سال ۱۳۹۸			شرح دستگاه، برنامه و فعالیت	شماره برنامه
	جمع ۱۳۹۹	تملك دارایی	هزینه‌ای	جمع ۱۳۹۸	تملك دارایی	هزینه‌ای		
۸	۱,۰۲۶,۰۰۳	۴۲۶,۰۰۳	۶۰۰,۰۰۰	۹۵۰,۰۰۳	۳۸۰,۰۰۳	۵۷۰,۰۰۰	سازمان هواپیمایی کشوری	۸-۱۵۳۰۰۰
	۳۷۰,۲۲۱	۰	۳۷۰,۲۲۱	۳۵۵,۳۱۱	۰	۳۵۵,۳۱۱	برنامه ایمنی حمل‌ونقل هوایی	۱۳۰۳۰۰۶۰۰۰
		۰	۱۷,۴۷۳		۰	۱۷,۴۷۳	نظارت بر انجام بررسی سوانح و حوادث	۱۳۰۳۰۰۶۰۰۱
		۰	۲۳,۹۲۹		۰	۲۴,۵۰۸	نظارت بر تأسیسات زمینی حمل‌ونقل هوایی	۱۳۰۳۰۰۶۰۰۲
		۰	۲۲,۸۱۲		۰	۲۰,۱۳۱	سیاستگذاری و برنامه‌ریزی ایمنی حمل‌ونقل هوایی	۱۳۰۳۰۰۶۰۰۳
		۰	۳۸,۲۱۲		۰	۳۷,۰۰۸	نظارت بر عملکرد طراحی و یا ساخت قطعات وسایل پرنده	۱۳۰۳۰۰۶۰۰۴
		۰	۴۷,۴۱۸		۰	۳۴,۳۴۴	نظارت بر عوامل پرواز امنیتی	۱۳۰۳۰۰۶۰۰۵
		۰	۹۷,۳۸۲		۰	۹۷,۳۲۰	نظارت بر قابلیت پرواز وسایل پرنده	۱۳۰۳۰۰۶۰۰۷
		۰	۱۰,۳۱۰		۰	۹,۸۳۶	نظارت بر ناوبری هوایی (۱۳۹۸)	۱۳۰۳۰۰۶۰۰۸
		۰	۲۰,۴۸۲		۰	۱۸,۶۷۲	ممیزی و بازرسی از بهره‌برداران هوایی (۱۳۹۸)	۱۳۰۳۰۰۶۰۰۹
		۰	۲۰,۴۸۲		۰	۱۸,۶۷۲	بازرسی میدانی از وسایل پرنده (۱۳۹۸)	۱۳۰۳۰۰۶۰۱۰
		۰	۷۱,۷۲۱		۰	۷۷,۱۴۸	نظارت بر عوامل پرواز فنی	۱۳۰۳۰۰۶۰۱۱
	۲۲۹,۷۷۹	۰	۲۲۹,۷۷۹	۲۱۴,۶۸۹	۰	۲۱۴,۶۸۹	برنامه برنامه‌ریزی حمل‌ونقل هوایی	۱۳۰۳۰۰۸۰۰۰
		۰	۱۴,۲۸۵		۰	۱۴,۷۵۴	تدوین مقررات ملی صنعت حمل‌ونقل هوایی	۱۳۰۳۰۰۸۰۰۱
		۰	۵۷,۸۷۷		۰	۴۴,۵۵۸	سیاستگذاری و برنامه‌ریزی صنعت حمل‌ونقل هوایی	۱۳۰۳۰۰۸۰۰۲
		۰	۳۷,۷۹۵		۰	۳۳,۴۲۶	توسعه سامانه‌های هوانوردی و خدمات الکترونیکی	۱۳۰۳۰۰۸۰۰۳
		۰	۱۱,۱۶۵		۰	۹,۸۳۶	نظارت بر مطالعات کاربردی حمل‌ونقل هوایی	۱۳۰۳۰۰۸۰۰۵
		۰	۴۲,۷۹۵		۰	۴۴,۲۶۲	راهبری و گسترش ترانزیت هوایی (۱۳۹۸)	۱۳۰۳۰۰۸۰۰۶
		۰	۱۴,۱۰۶		۰	۱۳,۷۷۱	برنامه‌ریزی و تنظیم پروازهای داخلی و بین‌المللی (۱۳۹۸)	۱۳۰۳۰۰۸۰۰۷
		۰	۵۱,۷۵۶		۰	۵۴,۰۸۲	نظارت بر تأسیس و خدمات مؤسسات هوانوردی (۱۳۹۸)	۱۳۰۳۰۰۸۰۰۸
	۴۲۶,۰۰۳	۴۲۶,۰۰۳	۰	۳	۳	۰	برنامه توسعه حمل‌ونقل هوایی	۱۳۰۳۰۱۷۰۰۰

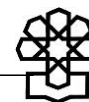
درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۹			قانون سال ۱۳۹۸			شرح دستگاه، برنامه و فعالیت	شماره برنامه
	جمع ۱۳۹۹	تملك دارایی	هزینه‌ای	جمع ۱۳۹۸	تملك دارایی	هزینه‌ای		
		۱	۰		۱	۰	تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات	۱۳۰۳۰۱۷۰۰۲
		۱	۰		۱	۰	خرید هواپیمای آزمایش استاندارد پرواز	۱۳۰۳۰۱۷۰۰۶
		۱	۰		۱	۰	کمک‌های فنی و اعتباری حمل‌ونقل هوایی	۱۳۰۳۰۱۷۰۰۷
۴/۱	۳۵۶،۰۰۰	۳۵۶،۰۰۰	۰	۳۴۲،۰۰۰	۳۴۲،۰۰۰	۰	شرکت فرودگاه‌ها و ناوبری هوایی ایران	۲۸۰۵۲۰
	۳۵۶،۰۰۰	۳۵۶،۰۰۰	۰	۳۴۲،۰۰۰	۳۴۲،۰۰۰	۰	برنامه توسعه حمل‌ونقل هوایی	۱۳۰۳۰۱۷۰۰۰
		۱،۰۰۰	۰		۱،۰۰۰	۰	تعمیر و تجهیز فرودگاه بین‌المللی شیراز	۱۳۰۳۰۱۷۰۰۳
		۲۹۰،۰۰۰	۰		۳۱۰،۰۰۰	۰	توسعه فرودگاه رامسر	۱۳۰۳۰۱۷۰۰۵
		۵،۰۰۰	۰		۱،۰۰۰	۰	مشارکت در احداث فرودگاه ولیعصر	۱۳۰۳۰۱۷۰۰۸
		۱۰،۰۰۰	۰		۰	۰	تعمیر و تجهیز فرودگاه شاهرود	۱۳۰۳۰۱۷۰۱۰
		۵۰،۰۰۰	۰		۳۰،۰۰۰	۰	احداث فرودگاه سقز	۱۳۰۳۰۱۷۰۰۱
-۴۷/۱	۶۳،۴۸۳	۰	۶۳،۴۸۳	۱۲۰،۰۰۰	۰	۱۲۰،۰۰۰	سپاه حفاظت	۲-۱۱۱۳۰۰
	۶۳،۴۸۳	۰	۶۳،۴۸۳	۱۲۰،۰۰۰	۰	۱۲۰،۰۰۰	برنامه امور حفاظتی (برنامه حفاظت از فرودگاه‌های کشور ۱۳۹۸)	۱۳۰۳۰۱۴۰۰۰
						۵۰،۰۰۰	تأمین امنیت پروازها از طریق استقرار گارد امنیت در پروازهای غیرنظامی	۱۳۰۳۰۱۴۰۰۱
						۷۰،۰۰۰	تأمین امنیت پروازها از طریق بازرسی مسافری و بار همراه آنان	۱۳۰۳۰۱۴۰۰۲
		۰	۶۳،۴۸۳		۰	۰	امنیت پروازها	۱۱۰۱۰۷۶۰۰۳
۲۶	۲۵۰،۰۰۰	۲۰،۰۰۰	۲۳۰،۰۰۰	۱۸۳،۷۸۷	۱۵،۰۰۰	۱۶۸،۷۸۷	مرکز آموزش عالی هوانوردی و فرودگاهی کشور	۹-۱۵۳۰۰۰
	۳۵،۲۳۹	۰	۳۵،۲۳۹	۴۵،۵۲۹	۰	۴۵،۵۲۹	برنامه ارائه خدمات رفاهی به دانشجویان	۱۸۰۳۰۰۲۰۰۰
		۰	۶،۷۱۳		۰	۹،۵۰۰	ارائه خدمات خوابگاهی به دانشجویان	۱۸۰۳۰۰۲۰۰۵
		۰	۳،۷۸۹		۰	۶،۵۰۰	ارائه خدمات فرهنگی و فوق برنامه و ورزشی	۱۸۰۳۰۰۲۰۲۳
		۰	۲،۶۸۱		۰	۴،۵۰۰	ارائه خدمات مشاوره و درمانی و بهداشتی	۱۸۰۳۰۰۲۰۲۴
		۰	۱۸،۲۷۰		۰	۱۴،۰۰۰	تأمین غذای دانشجویان	۱۸۰۳۰۰۲۰۰۷
		۰	۲		۰	۶،۵۰۰	حمایت از بیمه دانشجویان	۱۸۰۳۰۰۲۰۲۲
		۰	۲		۰	۲،۵۰۰	حمایت از بیمه کارآموزی	۱۸۰۳۰۰۸۰۲۰
		۰	۳،۷۸۲		۰	۲۰،۲۹	کمک به ایاب و ذهاب دانشجو	۱۸۰۳۰۰۲۰۲۱

درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۹			قانون سال ۱۳۹۸			شرح دستگاه، برنامه و فعالیت	شماره برنامه
	جمع ۱۳۹۹	تملك دارایی	هزینه‌ای	جمع ۱۳۹۸	تملك دارایی	هزینه‌ای		
	۱۸۳,۳۱۹	۰	۱۸۳,۳۱۹	۷۸,۴۰۰	۰	۷۸,۴۰۰	برنامه کارشناسی پیوسته و ناپیوسته	۱۸۰۳۰۰۱۰۰۰
		۰	۱۶۰		۰	۱۳,۰۰۰	اجرای دوره‌های مجازی تخصصی و آزاد	۱۸۰۳۰۰۱۴۰۳
		۰	۳,۷۷۶		۰	۱۲,۴۰۰	ارتقای کیفیت فعالیت‌های آموزشی و کمک آموزشی	۱۸۰۳۰۰۱۳۹۷
		۰	۴۴,۸۴۸		۰	۱۲,۰۰۰	تربیت کارشناس الکترونیک هواپیما	۱۸۰۳۰۰۱۳۹۸
		۰	۷۱,۷۵۳		۰	۱۲,۰۰۰	تربیت کارشناس تعمیر و نگهداری هواپیما	۱۸۰۳۰۰۱۳۹۴
		۰	۱۷,۹۳۷		۰	۱۷,۰۰۰	تربیت کارشناس مخابرات هواپیمایی	۱۸۰۳۰۰۱۴۰۴
		۰	۴۴,۸۴۵		۰	۱۲,۰۰۰	تربیت کارشناس مراقبت پرواز	۱۸۰۳۰۰۱۳۹۵
	۲۰,۰۱۵	۰	۲۰,۰۱۵	۲۱,۳۵۸	۰	۲۱,۳۵۸	برنامه گسترش همکاری‌های علمی و بین‌المللی	۱۳۰۳۰۲۵۰۰۰
		۰	۴۵۰		۰	۵,۰۰۰	اخذ مشاوره‌های فنی از سازمان هواپیمایی جهانی (ایکایو)	۱۳۰۳۰۲۵۰۰۳
		۰	۱,۰۰۲۳		۰	۴,۷۵۸	اخذ مشاوره و خدمات آموزشی از سازمان هواپیمایی اروپا (یاسا)	۱۳۰۳۰۲۵۰۰۴
		۰	۵۲۲		۰	۶,۱۰۰	برگزاری دوره‌های کوتاه‌مدت بین‌المللی	۱۳۰۳۰۲۵۰۰۱
		۰	۲۰		۰	۵,۵۰۰	مأموریت‌های آموزشی - پژوهشی بین‌المللی	۱۳۰۳۰۲۵۰۰۲
	۹,۴۲۷	۰	۹,۴۲۷	۲۳,۵۰۰	۰	۲۳,۵۰۰	برنامه پژوهش‌های توسعه‌ای دانشگاهی	۱۳۰۳۰۲۳۰۰۰
		۰	۱,۰۴۸		۰	۱,۹۰۰	اشتراک پایگاه‌های اطلاعاتی	۱۳۰۳۰۲۳۰۱۷
		۰	۲۹۲		۰	۱,۴۰۰	انجام تحقیقات در زمینه فناوری‌های هوانوردی	۱۳۰۳۰۲۳۰۱۸
		۰	۱۰۰		۰	۱,۴۰۰	برگزاری همایش‌های علمی پژوهشی و بین‌المللی	۱۳۰۳۰۲۳۰۲۰
		۰	۲,۱۳۲		۰	۲,۴۰۰	تألیف، چاپ و تأمین کتاب و نشریات تخصصی	۱۳۰۳۰۲۳۰۲۱
		۰	۳,۴۶۰		۰	۲,۵۰۰	تأمین پهنای باند اینترنت	۱۳۰۳۰۲۳۰۰۹
		۰	۳۹۰		۰	۲,۴۰۰	توانمندسازی پژوهشی اعضای هیئت علمی (اعزام به فرصت‌های مطالعاتی)	۱۳۰۳۰۲۳۰۱۴
		۰	۲۵۰		۰	۲,۰۰۰	حمایت از ارائه مقاله‌های معتبر علمی	۱۳۰۳۰۲۳۰۱۱
		۰	۵۰۰		۰	۱,۴۰۰	حمایت از پایان‌نامه‌ها	۱۳۰۳۰۲۳۰۰۸
		۰	۲۵۰		۰	۲,۰۰۰	شرکت در همایش‌های علمی پژوهشی و بین‌المللی	۱۳۰۳۰۲۳۰۱۶
		۰	۳۰۰		۰	۱,۴۰۰	عملیاتی نمودن پژوهش در حوزه تعمیر و نگهداری هواپیما	۱۳۰۳۰۲۳۰۱۹
		۰	۲۰۰		۰	۴۰۰	عملیاتی نمودن پژوهش در حوزه مراقبت پرواز	۱۳۰۳۰۲۳۰۱۰

درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۹			قانون سال ۱۳۹۸			شرح دستگاه، برنامه و فعالیت	شماره برنامه
	جمع ۱۳۹۹	تملك دارایی	هزینه‌ای	جمع ۱۳۹۸	تملك دارایی	هزینه‌ای		
		۰	۲۵۰		۰	۱،۴۰۰	عملیاتی نمودن پژوهش در حوزه الکترونیک هواپیمایی	۱۳۰۳۰۲۳۰۱۵
		۰	۱۰۰		۰	۱،۵۰۰	عملیاتی نمودن پژوهش در حوزه مخابرات هواپیمایی	۱۳۰۳۰۲۳۰۱۲
		۰	۱۵۵		۰	۱،۴۰۰	همکاری با مراکز علمی و پژوهشی	۱۳۰۳۰۲۳۰۱۳
	۲۰،۰۰۰	۲۰،۰۰۰	۰	۱۵،۰۰۰	۱۵،۰۰۰	۰	برنامه توسعه حمل‌ونقل هوایی	۱۳۰۳۰۱۷۰۰۰
		۲۰،۰۰۰	۰		۱۵،۰۰۰	۰	تعمیرات اساسی و خرید تجهیزات و ماشین‌آلات	۱۳۰۳۰۱۷۰۰۴
۰	۱۴،۰۰۰	۱۴،۰۰۰	۰	۱۴،۰۰۰	۱۴،۰۰۰	۰	شرکت سهامی صنایع هواپیماسازی ایران - هسا - از جمله زیرساخت تولید هواپیمای تجاری	۲۵۵۱۰۰
	۱۴،۰۰۰	۱۴،۰۰۰	۰	۱۴،۰۰۰	۱۴،۰۰۰	۰	برنامه راهبردی امور دفاعی	۱۱۰۱۰۵۹۰۰۵
		۱۴،۰۰۰	۰		۱۴،۰۰۰	۰	زیرساخت و توسعه بال و بدنه هواپیما	۱۱۰۱۰۱۹۰۱۴
۴۲/۹	۲۰،۰۰۰	۲۰،۰۰۰	۰	۱۴،۰۰۰	۱۴،۰۰۰	۰	سازمان صنایع هوایی نیروهای مسلح	۱۰-۱۱۱۱۰۰
	۲۰،۰۰۰	۲۰،۰۰۰	۰	۱۴،۰۰۰	۱۴،۰۰۰	۰	برنامه راهبردی امور دفاعی	۱۱۰۱۰۵۹۰۰۷
		۲۰،۰۰۰	۰		۱۴،۰۰۰	۰	زیرساخت و توسعه موتورهای هوایی (بالگرد و هواپیما)	۱۱۰۱۰۱۹۰۱۶
۰	۲۳۸،۸۷۲	۰	۲۳۸،۸۷۲	۲۳۸،۸۷۲	۰	۲۳۸،۸۷۲	سازمان نقشه‌برداری کشور - نگهداری و تعمیر هواپیما و کشتی	۱۱-۱۰۲۵۰۰
				۲۳۸،۸۷۲	۰	۲۳۸،۸۷۲	برنامه نقشه‌برداری هوایی و فضایی	۱۰۰۲۰۰۶۰۰۰
					۰	۶۵،۰۰۰	تعمیر و نگهداری هواپیماها	۱۰۰۲۰۰۶۰۰۵
					۰	۱۲۳،۵۷۹	تهیه و بازنگری نقشه‌های پوششی (۱۳۹۸)	۱۰۰۲۰۰۶۰۰۲
					۰	۵۰،۲۹۳	تصویب‌برداری هوایی (۱۳۹۸)	۱۰۰۲۰۰۶۰۰۳
۰	۵۰،۰۰۰	۵۰،۰۰۰	۰	۵۰،۰۰۰	۵۰،۰۰۰	۰	شرکت شهر فرودگاهی امام خمینی (ره) ۱	۱۶-۱۵۳۰۰۰
	۵۰،۰۰۰	۵۰،۰۰۰	۰	۵۰،۰۰۰	۵۰،۰۰۰	۰	برنامه توسعه حمل‌ونقل هوایی	۱۳۰۳۰۱۷۰۰۹
		۵۰،۰۰۰	۰		۵۰،۰۰۰	۰	مشارکت و تکمیل فرودگاه بین‌المللی امام خمینی (ره)	۱۳۰۳۰۱۷۰۰۹
۵/۵	۲۰،۱۸،۳۵۸	۸۸۶،۰۰۳	۱،۱۳۲،۳۵۵	۱،۹۱۲،۶۶۲	۸۱۵،۰۰۳	۱،۰۹۷،۶۵۹	جمع کل	

مأخذ: پیوست‌های ۱ و ۴ لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ و قانون بودجه سال ۱۳۹۸.

با توجه به جدول ۱۳ در خصوص اعتبارات برنامه‌های دستگاه‌های بخش هوایی و هوانوردی در موارد ذیل قابل توجه است:

- ردیف فعالیت‌های برنامه‌ای «برنامه امور حفاظتی» موجود در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ ذیل سپاه حفاظت در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ تغییر کرده است.

- ردیف برنامه‌ای «برنامه نقشه‌برداری هوایی و فضایی» ذیل سازمان نقشه‌برداری کشور در قانون بودجه سال ۱۳۹۸ در ردیف برنامه‌ای «ارائه خدمات داده‌های مکانی به‌روزرسانی شده (نقاط مبنایی، عکس‌های هوایی، چارت‌های دریایی و نظارت و کنترل فنی)» مندرج در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ ادغام شده است.

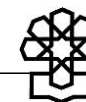
۳. درآمدهای پیش‌بینی شده از فعالیت‌های بخش هوافضا در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹

در جدول ۱۴ سرجمع درآمد دستگاه‌های مرتبط با بخش هوافضا در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ و قانون بودجه سال ۱۳۹۸ مقایسه شده است.

جدول ۱۴. درآمدهای دستگاه‌های مرتبط با بخش هوافضا در لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ و قانون بودجه سال ۱۳۹۸

(میلیون ریال)

درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۹			قانون سال ۱۳۹۸			شرح دستگاه، برنامه و فعالیت	شماره طبقه‌بندی
	جمع ۱۳۹۹	اختصاصی	عمومی	جمع ۱۳۹۸	اختصاصی	عمومی		
-۷۰	۳۰۰,۰۰۰	۳۰۰,۰۰۰	۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۰	پژوهشگاه فضایی ایران	۱۱۳۵۸۶
		۳۰۰,۰۰۰			۱,۰۰۰,۰۰۰	۰	درآمد حاصل از خدمات پژوهشی و تحقیقاتی	۱۴۰۱۰۷
۲۸/۵	۱۸۰,۰۰۰	۰	۱۸۰,۰۰۰	۱۴۰,۰۰۰	۰	۱۴۰,۰۰۰	سازمان فضایی ایران	۱۴۹۲۰۰
		۰	۱۸۰,۰۰۰		۰	۱۴۰,۰۰۰	درآمد حاصل از فروش و عرضه فعالیت‌های فضایی، همچنین اعطای مجوزهای فضایی	۱۴۰۲۰۷
۱۶/۶	۷۰,۰۰۰	۷۰,۰۰۰	۰	۶۰,۰۰۰	۶۰,۰۰۰	۰	پژوهشگاه هوافضا	۱۱۳۵۰۶
		۷۰,۰۰۰	۰		۶۰,۰۰۰	۰	درآمد حاصل از خدمات پژوهشی و تحقیقاتی	۱۴۰۱۰۷
-۵۴	۵۵۰,۰۰۰	۳۷۰,۰۰۰	۱۸۰,۰۰۰	۱,۲۰۰,۰۰۰	۱,۰۶۰,۰۰۰	۱۴۰,۰۰۰	مجموع درآمدهای حوزه فضایی	
۴۹/۷	۹۷۸	۰	۹۷۸	۶۵۳	۰	۶۵۳	شرکت سهامی صنایع هواپیمایی ایران (صها)	۲۵۴۵۰۰
		۰	۹۷۸		۰	۶۵۳	سود سهام ابرازی (۵۰ درصد سود ویژه و سود سهام شرکت نفت - علی‌الحساب جاری) کلیه شرکت‌های دولتی	۱۳۰۱۰۱
۲۴۶/۵	۲,۷۹۳	۰	۲,۷۹۳	۸۰۶	۰	۸۰۶	شرکت سهامی صنایع هواپیماسازی ایران (هسا) - از جمله زیرساخت تولید هواپیمای تجاری	۲۵۵۱۰۰
		۰	۲,۷۹۳		۰	۸۰۶	سود سهام ابرازی (۵۰ درصد سود ویژه و سود سهام شرکت نفت - علی‌الحساب جاری) کلیه شرکت‌های دولتی	۱۳۰۱۰۱
۱۵/۷	۱,۱۰۰,۰۰۰	۱,۱۰۰,۰۰۰	۰	۹۵۰,۰۰۰	۹۵۰,۰۰۰	۰	سازمان هواپیمایی کشوری	۱۴۸۵۰۰
		۱,۱۰۰,۰۰۰	۰		۹۵۰,۰۰۰	۰	درآمد حاصل از انجام آزمایش استاندارد دستگاه‌های کمک‌ناوبری در داخل و خارج از کشور و صدور تمدید گواهینامه، اجازه‌نامه و پروانه بهره‌برداری هوایی «در چارچوب مجوزهای قانونی»	۱۴۰۱۱۰
۸۳/۳	۵۵,۰۰۰	۵۵,۰۰۰	۰	۳۰,۰۰۰	۳۰,۰۰۰	۰	مرکز آموزش عالی هوانوردی و فرودگاهی کشور	۱۴۸۵۰۴
		۵۵,۰۰۰	۰		۳۰,۰۰۰	۰	درآمد حاصل از خدمات آموزشی و فرهنگی	۱۴۰۱۰۳
۱۶۲/۲	۲,۰۰۰,۰۰۰	۰	۲,۰۰۰,۰۰۰	۷۶۲,۵۰۰	۰	۷۶۲,۵۰۰	شرکت فرودگاه‌ها و ناوبری ایران	۲۸۰۵۲۰

درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۹			قانون سال ۱۳۹۸			شرح دستگاه، برنامه و فعالیت	شماره طبقه‌بندی
	جمع ۱۳۹۹	اختصاصی	عمومی	جمع ۱۳۹۸	اختصاصی	عمومی		
		۰	۲,۰۰۰,۰۰۰		۰	۷۶۲,۵۰۰	سود سهام ابرازی (۵۰ درصد سود ویژه و سود سهام شرکت نفت - علی‌الحساب جاری) کلیه شرکت‌های دولتی	۱۳۰۱۰۱
-۷۲/۳	۹۴	۰	۹۴	۳۴۰	۰	۳۴۰	شرکت صنایع هوایی قدس	۲۹۵۳۶۰
		۰	۹۴		۰	۳۴۰	سود سهام ابرازی (۵۰ درصد سود ویژه و سود سهام شرکت نفت - علی‌الحساب جاری) کلیه شرکت‌های دولتی	۱۳۰۱۰۱
۲۰۳/۲	۲,۹۴۲	۰	۲,۹۴۲	۹۷۰	۰	۹۷۰	شرکت سهامی پشتیبانی و نوسازی هلیکوپترهای ایران (پنجا)	۲۵۵۰۰۰
		۰	۲,۹۴۲		۰	۹۷۰	سود سهام ابرازی (۵۰ درصد سود ویژه و سود سهام شرکت نفت - علی‌الحساب جاری) کلیه شرکت‌های دولتی	۱۳۰۱۰۱
-۲۳/۶	۲۱۰	۰	۲۱۰	۲۷۵	۰	۲۷۵	شرکت طراحی و ساخت موتورهای هوایی	۲۹۵۷۷
		۰	۲۱۰		۰	۲۷۵	سود سهام ابرازی (۵۰ درصد سود ویژه و سود سهام شرکت نفت - علی‌الحساب جاری) کلیه شرکت‌های دولتی	۱۳۰۱۰۱
۰	۸۰,۰۰۰	۰	۸۰,۰۰۰	۸۰,۰۰۰	۰	۸۰,۰۰۰	شرکت شهر فرودگاهی امام خمینی (ره) ۱	۲۹۵۴۶۰
		۰	۸۰,۰۰۰		۰	۸۰,۰۰۰	سود سهام ابرازی (۵۰ درصد سود ویژه و سود سهام شرکت نفت - علی‌الحساب جاری) کلیه شرکت‌های دولتی	۱۳۰۱۰۱
۷۷/۵	۳,۲۴۲,۰۱۷	۱,۱۵۵,۰۰۰	۲,۰۸۷,۰۱۷	۱,۸۲۵,۵۴۴	۹۸۰,۰۰۰	۸۴۵,۵۴۴	مجموع درآمدهای بخش هوایی	
۲۵/۳	۳,۷۹۲,۰۱۷	۱,۵۲۵,۰۰۰	۲,۲۶۷,۰۱۷	۳,۰۲۵,۵۴۴	۲,۰۴۰,۰۰۰	۹۸۵,۵۴۴	جمع کل	

مأخذ: پیوست ۲ لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ و قانون سال ۱۳۹۸.

منابع و مأخذ

۱. لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور.
۲. قانون بودجه سال ۱۳۹۸ کل کشور.
۳. قانون برنامه ششم توسعه جمهوری اسلامی ایران.
۴. سند جامع توسعه هوافضای کشور مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی.
۵. مستندات اجرایی سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی (۲)؛ پروژه‌های اقتصاد مقاومتی اولویت‌دار سال ۱۳۹۵.
۶. گزارش بررسی بخش هوافضا لایحه بودجه سال ۱۳۹۸ کشور، مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی.
۷. گزارش عملکرد قانون برنامه ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در سال ۱۳۹۷.

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۶۸۴۲

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۹ کل کشور ۴۵. بخش هوا و فضا

نام دفاتر: مطالعات زیربنایی، مطالعات انرژی، صنعت و معدن

تهیه و تدوین: علی اعظمی

ناظران علمی: حسین افشین، محمدتقی فیاضی، پریسا علیزاده

ویراستار تخصصی: —

ویراستار ادبی: —

واژه‌های کلیدی:

۱. بخش فضایی

۲. بخش هوایی

۳. هوا و فضا

تاریخ انتشار: ۱۳۹۸/۱۰/۱۵